

centrum voor
jeugd en gezin
Bunnik

Behoefteteonderzoek omtrent het Centrum voor Jeugd en Gezin

Anke van Bussel
Universiteit Utrecht

HET BUNNIKSE CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN

EEN BEHOEFTEONDERZOEK ONDER OPVOEDERS EN JONGEREN
BINNEN DE GEMEENTE BUNNIK NAAR HUN BEHOEFTE
OMTRENT HET BUNNIKSE CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN.

MASTER THESIS ANKE VAN BUSSEL
MASTER VRAAGSTUKKEN VAN BELEID EN ORGANISATIE

Begeleider Universiteit Utrecht: Anne Roeters
Tweede beoordelaar Universiteit Utrecht: Miranda Visser
Begeleider gemeente Bunnik: Annet Weinans

Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen,
Departement Maatschappijwetenschappen, Afdeling Sociologie

Universiteit Utrecht

Studentnummer: 0412414
Aantal ECTS: 22,5
Datum: 2 juli 2010

gemeente Bunnik

VOORWOORD

Voor u ligt mijn scriptie, geschreven in het kader van de afronding van de Master Vraagstukken van Beleid en Organisatie aan de Universiteit Utrecht.

Graag wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om mijn begeleider Drs. Anne Roeters te bedanken. Gedurende vijf maanden heeft zij mij goede feedback gegeven en zorgde zij ervoor dat ik altijd kritisch naar mijn onderzoek bleef kijken. Doordat ik de Master Sociale Psychologie al had afgerond, had ik in het begin moeite om vanuit het sociologische kader te redeneren. Ik hoop dat ik hierdoor geen eigenwijze indruk heb gemaakt. Anne Roeters heeft mij geleerd om vanuit de sociologie te denken en mijn scriptie te schrijven. Dit in het bijzonder heeft deze periode leerzaam gemaakt.

Daarnaast wil ik Annet Weinans bedanken. Zij heeft mij vanuit de gemeente Bunnik begeleid en mij geholpen met mijn dagelijkse vragen. Zij gaf mij vaak nieuwe praktische ideeën rondom de uitvoering van mijn onderzoek en de werving van respondenten. Ten slotte wil ik Antonio Pinna, familie en vrienden bedanken die mijn dilemma's geduldig hebben aangehoord en mij geadviseerd hebben.

Voor eventuele vragen en opmerkingen naar aanleiding van deze scriptie, kunt u mailen naar: A.A.L.vanBussel@students.uu.nl of ankevanbussel@gmail.com.

Anke van Bussel
Utrecht, 2 juli 2010

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	5
SAMENVATTING	9
1. INTRODUCTIE	11
1.1 Probleemstelling.....	12
1.2 Relevantie.....	14
1.3 Centrum voor Jeugd en Gezin.....	15
1.4 Situatie in de gemeente Bunnik	16
2. THEORIE EN HYPOTHESEN	18
2.1 Inleiding	18
2.2 Behoefte	18
<i>Onderwerpen</i>	18
<i>Hulpbronnen</i>	20
2.3 Drempels om naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan	21
2.4 Verband tussen achtergrondkenmerken opvoeders en hun behoeften	22
<i>Sekse</i>	22
<i>Leeftijd van kinderen</i>	23
<i>Sociaaleconomische status</i>	24
2.5 Verband tussen achtergrondkenmerken jongeren en hun behoeften.....	25
<i>Sekse</i>	25
<i>Leeftijd</i>	26
2.6 Koppeling met beleid.....	26
3. METHODEN	28
3.1 Steekproef, respons en procedure.....	28
3.2 Operationalisatie	30
<i>De afhankelijke variabelen</i>	30
<i>De onafhankelijke variabelen</i>	31
3.3 Analysemethoden.....	32

4.	RESULTATEN	35
4.1	Beschrijving controlevariabelen en verklarende variabelen	35
4.2	Beschrijvende analyses en t-toetsen.....	36
	<i>Onderwerpen</i>	36
	<i>Hulpbronnen</i>	38
	<i>Drempels</i>	41
	<i>Sekse</i>	43
	<i>Leeftijd</i>	43
4.3	Verklarende analyses	44
	<i>Sekse</i>	46
	<i>Leeftijd van kinderen</i>	47
	<i>Sociaaleconomische status</i>	47
	<i>Controle variabelen</i>	48
5.	DISCUSSIE	49
5.1	Inleiding	49
5.2	Beantwoording onderzoeksvragen.....	49
5.3	Positieve en negatieve punten van dit onderzoek	52
5.4	Aanbevelingen	52
	<i>Beleidsaanbevelingen</i>	52
	<i>Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek</i>	54
6.	REFERENTIELIJST	56
7.	BIJLAGE	59
7.1	Factsheet CJG	59
7.2	Informatie over inwoners Bunnik.....	60
7.3	Brief voor werving opvoeders	62
7.4	Poster voor werving jongeren	63
7.5	Vragenlijst	64
7.6	Topiclijst focusgroepen.	72

SAMENVATTING

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Bunnik. Zij is bezig met het oprichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Dit centrum zal onder andere een laagdrempelig inlooppunt bieden waar opvoeders en jongeren terecht kunnen met vragen of voor advies. Om ervoor te zorgen dat het CJG zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften van de gebruikers, is dit behoefteonderzoek uitgevoerd. Binnen deze studie zijn de behoeften van opvoeders en jongeren onderzocht mede als de drempels die zij ervaren om in de toekomst naar het CJG te gaan. Tevens is gezocht naar verbanden tussen persoonskenmerken en de behoeften die opvoeders en jongeren hebben.

Het onderzoek bestond uit twee delen: een vragenlijst ingevuld door 102 opvoeders (30 mannen, 72 vrouwen, $M = 42$ jaar) en vijf focusgroepen met 37 jongeren (21 jongens, 16 meisjes, $M = 16$ jaar). Uit de resultaten bleek dat opvoeders weinig vragen over de opvoeding hebben. Dit komt niet overeen met eerdere onderzoeken, waar opvoeders aangaven vaak opvoedingsvragen te hebben. Drempels die voor de opvoeders een rol spelen bij een toekomstig bezoek aan het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn: onzekerheid over wat er met de informatie gebeurt, twijfels over de betrouwbaarheid van de informatie die het CJG biedt, twijfels over de vertrouwelijkheid en twijfels over de deskundigheid van medewerkers. Er wordt in deze studie – in tegenstelling tot eerdere onderzoeken – geen verband gevonden tussen de frequentie van vragen die opvoeders hebben en hun geslacht, sociaaleconomische status en de leeftijd van hun kinderen. Op enkele specifieke onderwerpen wordt wel een effect gevonden, zo hebben opvoeders van oudere kinderen vaker vragen over alcohol, roken en omgaan met geld. Tevens bevestigt de huidige studie dat moeders in de toekomst vaker naar het CJG zullen gaan.

De jongeren blijken met name vragen over seksualiteit en werken/bijbaan te hebben. Er is voor de jongeren een leeftijdseffect gevonden over de onderwerpen waarover zij vragen hebben. Jongeren van ongeveer 15 jaar hebben beduidend meer vragen over seksualiteit dan de jongere en oudere jongeren. Tevens blijkt dat jongeren van ongeveer 11 jaar vaker naar hun ouders en naar het CJG zullen gaan dan oudere jongeren. Dit is eveneens in overeenstemming met de literatuur. Tot slot blijkt dat voor jongeren de belangrijkste drempels schaamte voor de vraag en twijfels over de anonimiteit zijn.

Met de resultaten uit deze studie kan het beleid rondom het CJG zo effectief mogelijk worden opgezet. Implicaties zullen worden besproken.

1. INTRODUCTIE

In Nederland werd in 2005 de conclusie getrokken dat het over het algemeen goed gaat met de Nederlandse jeugd en gezinnen (Hermanns, Öry & Schrijvers, 2005). Hermanns, Öry en Schrijvers (2005) voerden een onderzoek uit in opdracht van de staatssecretaris Van Ross-Van Dorp van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en hieruit concluderen zij dat de Nederlandse opvoeding in de meeste gevallen goed verloopt en dat er doorgaans weinig zorgen zijn over de Nederlandse kinderen en jongeren. Daarnaast stellen Hermanns e.a. (2005) dat de beleving van de gezinsopvoeding bij de betrokkenen zelf positief is en dat deze de afgelopen decennia is gegroeid. Kortom, de gemiddelde opvoeding in Nederland wordt meestal redelijk succesvol afgerond (Hermanns e.a., 2005; Beker, 2002). Tegelijkertijd concluderen Hermanns e.a. (2005) echter ook dat er een aantal jongeren is dat wel problemen in hun leven ervaart. Voor de grootste groep van deze jongeren gaat het daarbij om tijdelijke, oplosbare problemen, maar een aantal jongeren wordt fundamenteel en ernstig in de opvoeding bedreigd. Het gaat hierbij om 2% tot 5% van de kinderen van 0 tot 12 jaar en dit betekent dat er ieder jaar 4 000 tot 10 000 kinderen geboren worden die het erg moeilijk zullen krijgen in hun leven (Hermanns e.a., 2005). Aangezien ernstige en chronische problemen tijdens de jeugd naar alle waarschijnlijkheid ook een sterke negatieve invloed op het latere leven hebben (Beker, 2002), is het volgens Hermanns e.a. (2005) noodzakelijk dat de problemen bij deze groep kinderen zo vroeg mogelijk gesignaleerd worden en er snel effectieve ondersteuning wordt aangeboden. Om dit te kunnen bewerkstelligen luidt hun advies om een netwerk van kleinschalige centra in stadwijken en in plattelandsgebieden op te richten. Met deze centra bedoelen zij niet per definitie een nieuwe voorziening, maar een bundeling van de functies die nu al aanwezig zijn. Dit advies van Hermanns e.a. (2005) heeft er toe geleid dat Nederland zich nu in een hervormingsfase bevindt wat betreft de zorg en programma's omtrent kinderen, jeugd en gezinnen (Programmaministerie Jeugd en Gezin, 2007).

In 2007 is het nieuwe ministerie Jeugd en Gezin opgericht en op 22 februari van dat jaar is André Rouvoet hiervoor als programmaminister gekozen. Hij draagt de verantwoordelijkheid voor (de samenhang in) het jeugd- en gezinsbeleid voor Jeugd & Gezin (Jeugd en Gezin, 2010). Binnen het ministerie Jeugd en Gezin, werd op basis van het advies van de Hermanns e.a. (2005) besloten dat op gemeentelijk niveau Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) ontwikkeld moeten worden (Rouvoet, 2007). Met behulp van de CJG's worden alle bestaande gemeentelijke taken op het gebied van opvoeden en opgroeien gebundeld, om op die manier de zorg voor gezinnen te verbeteren (Rouvoet, 2007). Tevens heeft het programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007: 1) voor ogen dat *“het CJG een positieve uitstraling moet hebben die gericht is op preventie en signalering”*. Daarnaast moet dit centrum dienen als een laagdrempelig inlooppunt waar zowel kinderen en jongeren (tot 23 jaar) als opvoeders van kinderen van -9 maanden tot 23 jaar terecht kunnen voor informatie en advies (Rouvoet, 2007). In paragraaf 1.3 zal verder worden ingegaan op de specifieke eisen en doelen van het CJG.

De gemeente Bunnik is op dit moment bezig met het oprichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit centrum zal eind 2010 operationeel zijn. Om ervoor te zorgen dat het CJG zo effectief mogelijk zal gaan functioneren, is het noodzakelijk dat de behoeften van de CJG-gebruikers uit Bunnik in kaart worden gebracht. Als die helder zijn, wordt duidelijk welke aspecten het beste in het CJG terug kunnen komen. Om die reden wordt een behoefteonderzoek uitgevoerd onder zowel opvoeders als jongeren.

1.1 *Probleemstelling*

Om de gemeenten op weg te helpen met het realiseren van het CJG heeft de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG, 2008) een wegwijzer gemaakt. Deze wegwijzer helpt de gemeenten om vorm te geven aan de visieontwikkeling, de samenwerking met de betrokken partijen en de uiteindelijke uitvoering van het CJG (VNG, 2008). Een onderdeel van deze wegwijzer betreft het in kaart brengen van de behoeften van kinderen, jongeren en hun opvoeders. De gemeente moet achterhalen waar zij behoefte aan hebben en welke hulp zij nodig hebben (VNG, 2008: 41). Het is belangrijk dat de behoeften in kaart worden gebracht, want dit levert richtlijnen op voor het opzetten van het beleid. Als de discrepantie tussen de behoeften en het aanbod te groot is, bestaat namelijk het risico dat de doelgroep geen gebruik zal maken van het aanbod (Beker, 2002). Om die reden moeten de behoeften van opvoeders en jongeren onderzocht worden.

Naast het in kaart brengen van de behoeften, wordt gezocht naar een verklaring van eventuele verschillen in behoeften binnen de doelgroep. Vanwege de ontwikkeling die kinderen doormaken en de traditionele rolverdeling van mannen en vrouwen, is het aannemelijk dat eventuele verschillen verklaard kunnen worden door te kijken naar deze achtergrondvariabelen. Als de achtergrondvariabelen leeftijd van de kinderen, sekse en/of sociaaleconomische status van de opvoeder deze verschillen kunnen verklaren, kan het beleid hierop inspelen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin kan dan bijvoorbeeld andere voorzieningen bieden voor vaders dan voor moeders. Op deze manier sluit het CJG nog beter aan bij de behoeften van de gebruiker.

Om die reden luidt de onderzoeksvraag van deze studie als volgt:

Wat is het effect van persoonskenmerken van opvoeders en jongeren op hun behoeften omtrent het Centrum voor Jeugd en Gezin en op welke manier kan het Bunnikse CJG aan deze behoeften voldoen?

Vandiviere en Bailey (1983, in Jacobson & Engelbrecht, 2000) stellen dat het gebruikelijk is dat de eerste stap in het ontwikkelen van dienstverlening bestaat uit het achterhalen van de behoeften van zorggebruikers aan informatie en andere vormen van hulp. Aangezien dit onderzoek handvatten moet bieden om het beleid en de dienstverlening op te starten, luidt de eerste onderzoeksvraag als volgt:

Deelvraag 1: Wat zijn de behoeften van opvoeders en jongeren aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin?

Utting (2008) stelt dat een behoefteonderzoek rekening moet houden met de belemmeringen die mensen ervan weerhouden om naar diensten te gaan die opvoedingsondersteuning bieden. Utting (2008) stelt dat als mensen bijvoorbeeld niet op de hoogte zijn van het bestaan van deze diensten, dit een bezoek eraan verhinderen. Daarnaast kunnen ouders volgens Utting (2008) bang zijn dat zij een stempel opgedrukt krijgen als 'probleemouder'. Het is van belang om alle mogelijke drempels te erkennen en hiermee rekening te houden bij informatievoorzieningen, zoals in een Centrum voor Jeugd en Gezin. Om die reden worden in dit onderzoek de mogelijke drempels van opvoeders en jongeren in kaart gebracht die zij ervaren om naar een Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan. De tweede deelvraag luidt daarom als volgt:

Deelvraag 2: Welke drempels ervaren opvoeders en jongeren om voor informatie en advies naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan?

De verschillen tussen behoeften die opvoeders ervaren zijn volgens onderzoek afhankelijk van de volgende factoren, namelijk van de sekse (National Family & Parenting Institute, 2001), sociaaleconomische status van de opvoeder (Van Bergen, De Geus & Van Ameijden, 2005) en van de leeftijd van hun kinderen (Piaget, 2001). Allereerst stelt Piaget (2001) dat naarmate kinderen ouder worden, ze verschillende ontwikkelingsstadia doorlopen. Deze stadia zijn grofweg gebonden aan een bepaalde leeftijd. Ieder stadium zou andere behoeften van de opvoeder met zich mee kunnen brengen. In onderzoek wordt inderdaad een effect van de leeftijd van kinderen gevonden: opvoeders met oudere kinderen maken zich over andere onderwerpen zorgen dan opvoeders van jongere kinderen (National Family & Parenting Institute, 2001). Daarnaast blijkt ook dat moeders zich vaker zorgen maken over de opvoeding van hun kind dan vaders (Nederlands Jeugdinstituut, 2010). Tot slot heeft de sociaaleconomische status volgens Van Bergen e.a. (2005) een invloed op de mate waarin opvoeders behoefte aan opvoedingsondersteuning hebben. Deze drie mechanismen leiden tot de derde deelvraag waarbij deze achtergrondkenmerken getoetst worden als verklarende factoren voor de verschillen in behoeften.

Deelvraag 3: Bestaat er een verband tussen de behoeften aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin en de sekse, sociaaleconomische status van opvoeders en de leeftijd van hun kinderen?¹

Naast het verband tussen persoonskenmerken van opvoeders en hun behoeften, wordt in de literatuur ook gezocht naar een dergelijk verband bij de behoeften van jongeren. Uit de literatuur komt duidelijk naar voren dat zowel het geslacht als de leeftijd van jongeren een belangrijke variabele is bij onderzoek naar hun informatiebehoefte (De Clerck, Vandenbosch, Opgenhaffen & Eggermont, 2008). Dit vormt de aanleiding om te onderzoeken of de sekse en leeftijd van de Bunnikse jongeren hun behoeften kan verklaren en de vierde deelvraag luidt als volgt:

Deelvraag 4: Bestaat er een verband tussen de behoeften aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin en de sekse en leeftijd van jongeren?¹

---

¹ Hoewel men kan verwachten dat de persoonskenmerken ook een effect hebben op het aantal drempels dat een opvoeder of jongere ervaart, wordt dit niet meegenomen in de huidige deelvragen. De reden hiervoor is dat de bijbehorende literatuurstudie niet haalbaar is binnen de periode dat deze studie moet worden afgerond. Er zullen wel analyses uitgevoerd worden. Als daar interessante effecten uitkomen, zullen deze worden gerapporteerd.

De sociaaleconomische status van jongeren wordt zelden meegenomen in behoefteonderzoek onder jongeren. Er is vanuit de literatuur dan ook weinig bekend over een eventueel onderliggend mechanisme wat een eventueel verband tussen geslacht en behoeften kan verklaren. Om die reden vormt de sociaaleconomische status geen onderdeel van bovenstaande deelvraag.

Naar inziens van Petersen en Alexander (2001) is het zoeken naar oplossingen om in de behoeften te voorzien en het verwerken van deze oplossingen in beleid een van de laatste stappen van een behoefteonderzoek. Om die reden is de laatste deelvraag van dit onderzoek een beleidsvraag en deze luidt als volgt:

Deelvraag 5: Hoe kan het Centrum voor Jeugd en Gezin inspelen op de behoeften en drempels die de Bunnikse opvoeders en jongeren hebben?

Waar in de bovenstaande vragen over opvoeders wordt gesproken, worden opvoeders van kinderen met een leeftijd tot 23 jaar bedoeld. Met de jongeren worden jongeren van 11 tot 23 jaar bedoeld. Hoewel de doelgroep ook kinderen jonger dan 11 jaar omvat, is het lastig om de behoeften van de jonge kinderen te achterhalen. Volgens Piaget (2001) ontwikkelen kinderen pas vanaf 11 jaar de capaciteit voor abstract nadenken. Tevens blijkt uit ervaring dat de kans klein is dat kinderen jonger dan 11 jaar alleen naar een Centrum voor Jeugd en Gezin zullen gaan voor informatie of hulp (Ter Veen, 2010). Om deze twee redenen worden kinderen onder de 11 jaar niet meegenomen in dit onderzoek.

1.2 Relevantie

Het beantwoorden van de onderzoeksvragen is noodzakelijk omdat het Centrum voor Jeugd Gezin moet kunnen inspelen op de heersende behoeften en wensen om op die manier zo optimaal mogelijk aan te sluiten bij de vragen van opvoeders en jongeren (Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 2008). Als het CJG niet goed genoeg aansluit bij hun vragen, zullen deze niet volledig beantwoord worden en zullen de opvoeders en jongeren een volgende keer minder geneigd zijn om voor advies naar het CJG te gaan (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2001). Sluit het CJG echter wel goed aan bij de behoeften, dan geeft dit de opvoeders en jongeren een goed gevoel en zullen zij sneller terugkomen als zij weer advies nodig hebben (Raad van Maatschappelijke Ontwikkeling, 2001). Hieruit blijkt de relevantie van dit behoefteonderzoek voor beleid omtrent het CJG. Niet alleen de gemeente Bunnik zal van de resultaten van dit onderzoek profijt hebben. Ook vergelijkbare gemeenten uit Nederland of uit andere landen waar naar de resultaten gegeneraliseerd kunnen worden, kunnen baat hebben bij de resultaten van dit onderzoek. Als zij bezig zijn met het opzetten van een CJG of een vergelijkbaar centrum, kunnen ze in dit onderzoek zien waar opvoeders en jongeren behoefte aan hebben.

Naast bovenstaande relevantie voor het beleid, speelt er bij dit onderzoek ook een maatschappelijke relevantie. Uit het onderzoek van Gage en Christensen (1991) blijkt dat naarmate ouders meer praten met andere ouders, professionals en hun partner en meer opvoedingslessen volgen, ze gelukkiger zijn, meer zelfvertrouwen hebben en meer tevreden zijn over hun rol als ouder. Als het Centrum voor Jeugd en Gezin goed aansluit bij de behoefte van opvoeders en zij hierdoor goed met anderen kunnen praten, heeft

dit dezelfde positieve gevolgen en zullen de opvoeders gelukkiger worden en meer tevreden zijn met hun rol als ouder.

Tot slot heeft een onderzoek naar het achterhalen van de gebruikersbehoeften een hoge wetenschappelijke relevantie. Uit een onderzoek van Jacobson en Engelbrecht (2000) blijkt namelijk dat er weinig onderzoek is uitgevoerd naar het achterhalen van de opvoedingsbehoeften van opvoeders. Door het huidige onderzoek wordt dit gat in de wetenschap wat kleiner gemaakt. Tevens worden in dit onderzoek de behoeften van zowel opvoeders als jongeren onderzocht. In eerder onderzoek werd slechts één groep onderzocht, ofwel de jongeren of de opvoeders. Doordat dit onderzoek naar beide groepen kijkt, kan een vergelijking tussen hun behoeften gemaakt worden. Dit is in eerder onderzoek nog nooit gebeurd en dat maakt dit onderzoek wetenschappelijk relevant.

1.3 Centrum voor Jeugd en Gezin

Nu zal besproken worden wat het ministerie voor Jeugd en Gezin precies voor ogen heeft omtrent het Centrum voor Jeugd en Gezin. In de eerste paragraaf is kort al een aantal aspecten van het Centrum voor Jeugd en Gezin naar voren gekomen, maar dit beeld is nog niet volledig. Het programmaministerie voor Jeugd en Gezin heeft op 22 juni 2007 een 'Factsheet Centrum voor Jeugd en Gezin' gepubliceerd, waarin het CJG-profiel in kaart is gebracht. In bijlage 7.1 is deze factsheet weergegeven en is te zien hoe het CJG er volgens het programmaministerie voor Jeugd en Gezin idealiter uit komt te zien.

Uit dit CJG-profiel blijkt dat er drie verschillende soort gebruikers zijn van het CJG: opvoeders van kinderen van -9 maanden tot 23 jaar, de kinderen en de jongeren zelf en professionals. Het gaat zowel om professionals die direct met ondersteuning of hulpverlening te maken hebben als professionals die geen hulpverlener zijn maar wel met kinderen, jongeren of opvoeders te maken hebben. Dit zijn bijvoorbeeld leerkrachten, politie, jeugdwerkers, toezichthouders et cetera. (Rouvoet, 2007).

Het oprichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin is voor alle gemeenten verplicht. In de factsheet van het ministerie van Jeugd en Gezin (2007) is een aantal wettelijke kaders vastgelegd waaraan een gemeente moet voldoen. Op de eerste plaats moet het CJG een schakel hebben met de jeugdgezondheidszorg, hieronder vallen de consultatiebureaus en de GGD. Ten tweede moet het CJG de volgende functies van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning vervullen: het bieden van informatie en advies, het signaleren van problemen, het leiden van personen naar hulp, het bieden van licht pedagogische hulp en het coördineren van zorg (onder andere maatschappelijk werk, gezinscoaching en opvoedondersteuning). Ten derde moet het CJG een schakel hebben met het Bureau Jeugdzorg en ten vierde moet het tevens een schakel hebben met de Zorg- en Adviesteams binnen het onderwijs (Programmaministerie Jeugd en Gezin, 2007).

De gemeenten zijn de uitvoerders voor het realiseren van het hierboven beschreven CJG-profiel en moeten er zorg voor dragen dat zij voldoen aan de wettelijk verplichte kaders. Tevens moeten zij ervoor zorgen dat het CJG in 2011 operationeel is, zodat er in dat jaar een landelijk dekkend netwerk van CJG's bestaat. Om de gemeenten op weg te helpen heeft de provincie Utrecht CJG-aanjagers aange-

steld. Dit zijn personen die de gemeenten ondersteunen met het opzetten van het CJG. Voor onder andere de gemeente Bunnik is Irene ter Veen de CJG-aanjager. Verder organiseert de provincie regionale overleggen met de gemeenten. Op die manier kunnen de gemeenten van elkaar leren en hoeven zij niet opnieuw het wiel uit te vinden.

1.4 *Situatie in de gemeente Bunnik*

Voor de generaliseerbaarheid van de resultaten van dit onderzoek naar andere gemeenten in Nederland (en naar andere landen), wordt de bevolking van de gemeente Bunnik op een aantal kenmerken vergeleken met de hele populatie van Nederland. Hierdoor kan tevens een inschatting gemaakt worden van de toepasbaarheid van de algemene theorieën die in het theoretisch kader besproken zullen worden op de Bunnikse populatie. In bijlage 7.2 is een aantal tabellen opgenomen waarin de bevolking van de gemeente Bunnik op een aantal kenmerken vergeleken wordt met de hele Nederlandse populatie. De belangrijkste resultaten uit deze tabellen zullen nu besproken worden.

Allereerst blijkt dat de verdeling van geslacht in de gemeente Bunnik vergelijkbaar is met die van de Nederlandse populatie: ongeveer 50.6% is vrouw (Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), 2009; zie tabel 1 in bijlage 7.2). Daarnaast blijkt dat de verdeling van de Bunnikse inwoners naar leeftijd in grote lijnen overeenkomt met de landelijke verdeling. Er blijken in de gemeente Bunnik relatief gezien iets meer mensen van 5 tot 20 jaar en van 45 jaar en ouder te wonen in vergelijking met de rest van Nederland. In Bunnik wonen in verhouding juist minder mensen van 20 tot 45 jaar (CBS, 2009; zie tabel 2 in bijlage 7.2).

In de gemeente Bunnik blijken relatief gezien meer gehuwden en minder ongehuwden te wonen dan in heel Nederland. Tevens ligt het aantal gescheiden personen in de gemeente Bunnik iets lager dan het landelijk aantal. Het aantal weduwnaars is vergelijkbaar met het landelijke aantal (CBS, 2009; zie tabel 2 in bijlage 7.2). Deze verschillen kunnen van belang zijn binnen dit onderzoek. Het zou kunnen zijn dat gescheiden ouders minder steun vinden bij de vader/moeder van hun kind en hierdoor meer behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning van bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit moet in acht worden genomen bij het toepassen van algemene theorieën op de Bunnikse populatie.

In de gemeente Bunnik wonen relatief gezien weinig allochtonen en veel autochtonen. Het percentage autochtonen in Bunnik is 90%, terwijl het landelijke percentage 80% is. Van de allochtonen die in de gemeente wonen is slechts een klein deel, 3%, van niet-westerse afkomst. Landelijk gezien is juist het grootste deel, 11%, van de allochtonen van niet-westerse afkomst (CBS, 2009; zie tabel 3 in bijlage 7.2). Dit verschil is van belang bij het interpreteren van algemene theorieën. Als in algemene theorieën bepaalde behoeften van allochtonen naar voren komen, moet rekening worden gehouden met het feit dat er weinig allochtonen in Bunnik wonen en dat deze behoeften daardoor minder aanwezig zullen zijn.

Gelet op de verdeling van de stedelijkheidsgraad, zijn duidelijk verschillen op te merken. In de gemeente Bunnik wonen helemaal geen mensen in een matig tot zeer sterk stedelijk gebied, terwijl dit in heel Nederland wel het geval is. In verhouding tot Nederland wonen er in de gemeente Bunnik heel veel mensen in een gebied dat weinig of niet stedelijk is (CBS, 2009; zie tabel 1 in bijlage 7.2). De behoeften van opvoeders kunnen hierdoor anders zijn dan de behoeften die landelijk spelen. Het kan bijvoorbeeld

zijn dat zorginstanties in weinig of niet stedelijke gebieden verder weg liggen en hierdoor kunnen er verschillen optreden over de behoeften in de bereikbaarheid van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Wellicht zijn de opvoeders blij met het feit dat het CJG in de gemeente Bunnik komt en dat ze daarvoor niet naar een andere, grotere gemeente hoeven.

De opvoeders in de gemeente Bunnik blijken een hoger besteedbaar inkomen te hebben dan opvoeders in de rest van Nederland. Een paar met kinderen in de gemeente Bunnik heeft bijvoorbeeld jaarlijks € 50 000 te besteden en landelijk gezien ligt dit gemiddelde voor een paar met kinderen op € 42 600 (CBS, 2009; zie tabel 4 in bijlage 7.2). Vaak hebben mensen met een hoger besteedbaar inkomen een hoger opleidingsniveau. Mensen met een hogere opleiding hebben wellicht ander soort behoeften dan mensen met een lagere opleiding. Als dit verband bestaat, moet hiermee rekening worden gehouden als de onderzoeksresultaten gegeneraliseerd worden naar andere populaties. Tevens blijkt dat de gemeente Bunnik gemiddeld grotere huishoudens heeft dan landelijk gezien: 2.38 versus 2.24 (CBS, 2009; zie tabel 4 in bijlage 7.2). Dit is belangrijk om in het achterhoofd te houden omdat ouders met meerdere kinderen misschien minder behoefte aan opvoedingsondersteuning hebben dan ouders met één kind.

Tot slot kan gesteld worden dat de bevolking van Bunnik gemiddeld een hoger opleidingsniveau heeft dan landelijk gezien (Van Rijnbach-De Groot, 2004). Een verklaring hiervoor kan zijn dat veel afgestudeerden aan de Hogeschool Utrecht of Universiteit Utrecht in dezelfde regio blijven wonen. Dit gebeurt in Utrecht meer dan in andere regio's in het land (Van Rijnbach-De Groot, 2004). Dit verschil in opleidingsniveau moet meegenomen worden bij de interpretatie van de resultaten.

2. THEORIE EN HYPOTHESEN

2.1 Inleiding

In dit theoretisch kader zal per deelvraag beschreven worden wat er al bekend is uit eerder onderzoek. Allereerst zullen in paragraaf 2.2 de behoeften van opvoeders en jongeren aan bod komen. Dit sluit aan op de eerste deelvraag: *“Wat zijn de behoeften van opvoeders en jongeren aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin?”* Vervolgens zal in paragraaf 2.3 gezocht worden naar literatuur betreffende de tweede deelvraag: *“Welke drempels ervaren opvoeders en jongeren om voor informatie en advies naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan?”* In deze paragrafen zal eerst de theorie voor opvoeders en vervolgens voor jongeren besproken worden.

In paragraaf 2.4 zal gezocht worden naar mogelijke onderliggende mechanismen om verschillen in behoeften van opvoeders te verklaren. Dit sluit aan op de derde deelvraag: *“Bestaat er een verband tussen de behoeften aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin en de sekse, sociaaleconomische status van opvoeders en de leeftijd van hun kinderen?”* In paragraaf 2.5 zal naar een dergelijk verband bij jongeren gezocht worden wat aansluit op de vierde deelvraag: *“Bestaat er een verband tussen de behoeften aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin en de sekse en leeftijd van jongeren?”* De gevonden theorieën en empirische bewijzen zullen aan het einde van de paragrafen tot hypothesen leiden die in dit onderzoek getoetst zullen worden. Tot slot zal in paragraaf 2.6 gekeken worden of bekend is hoe er vanuit onderzoek een koppeling naar het beleid gemaakt kan worden. Dit helpt bij het vormen van een antwoord op de laatste deelvraag: *“Hoe kan het Centrum voor Jeugd en Gezin inspelen op de behoeften en drempels die de Bunnikse opvoeders en jongeren hebben?”*

2.2 Behoefte

Uit de literatuur aangaande de behoeften van opvoeders en jongeren blijkt dat er twee aspecten frequent onderzocht zijn. Ten eerste is vaak onderzocht over welke onderwerpen opvoeders en jongeren vragen hebben. Ten tweede is in diverse onderzoeken gekeken naar de bronnen die opvoeders en jongeren raadplegen om een antwoord op hun vragen te krijgen. Om die reden zullen deze twee aspecten apart in deze paragraaf naar voren komen.

Onderwerpen - opvoeders

Coenders, Casas, Figuer en González (2005) stellen dat er drie categorieën waarden zijn die ouders belangrijk vinden om over te brengen op hun kinderen: waarden wat betreft interpersoonlijke relaties (familie, sympathie etc.), vaardigheden en kennis-waarden (intelligentie, praktische competenties, professionele status etc.) en materialistische waarden (geld, macht etc.). Om ouders te helpen met het overdragen van deze waarden op hun kind(eren) wordt volgens het Kabinet-Balkenende IV een gezinsvriendelijk beleid

gevoerd (Kabinet-Balkenende IV, 2007). Met dit beleid biedt de Nederlandse overheid, omdat zij een zorgplicht heeft, opvoedingsondersteuning aan ouders die daar behoefte aan hebben (Beker, 2002). Opvoedingsondersteuning is volgens Beker (2002: 153) “een verzamelterm voor allerlei activiteiten gericht op het verbeteren van de opvoedingssituatie van kinderen”. Deze definitie van opvoedingsondersteuning zal in deze scriptie gehanteerd worden. Hoewel het beleid omtrent opvoedingsondersteuning goed moet aansluiten op de behoeften van gezinnen, blijkt uit het onderzoek van Beker (2002) dat het aanbod niet altijd aan alle behoeften van de Nederlandse opvoeders voldoet. Ouders blijken ondersteuning te missen bij onderwerpen als *moeilijk gedrag* (Beker, 2002), *vrije tijd* en *lichamelijk ontwikkeling* (Leseman, 1998, in Beker, 2002).

Naast onderzoek dat aanwijst op welke onderwerpen ouders te weinig steun ervaren en waar het beleid niet goed aansluit op de behoefte van de gebruiker, is onderzocht in welke onderwerpen omtrent de opvoeding ouders het meest geïnteresseerd zijn of waarover zij zich zorgen maken. Er is een aantal onderwerpen dat bij de meeste onderzoeken naar voren komt. Het voornaamste onderwerp is *schoolprestaties*. Volgens het onderzoek van Jacobson en Engelbrecht (2000) uit de Verenigde Staten is 94% van de ouders erg geïnteresseerd in informatie over dit onderwerp en volgens Khaitan, Lazebnik en O’Riordan (2005) maakt meer dan de helft van de ouders uit de Verenigde Staten zich zorgen over de schoolprestaties van hun kind(eren). Daarnaast maakt 20% van de ouders uit Groot-Brittannië zich zorgen over het *gedrag* van hun kind (National Family & Parenting Institute (NFPI), 2001) en ouders willen dan ook vaak informatie over dit onderwerp (Rispen, Hermanns & Meeus, 1995). Tevens maken veel ouders zich zorgen over de *gezondheid* van hun kind (Chilman, 1980; Jacobson & Engelbrecht, 2000; Rispen e.a., 1995). Daarnaast blijkt dat meer dan de helft van de ouders meer informatie over het onderwerp *alcohol en drugs* wil (Jacobson & Engelbrecht, 2000) en dat 21% van de ouders zich hier zorgen over maakt (NFPI, 2001). Hetzelfde geldt voor de onderwerpen *lichamelijke ontwikkeling* (Rispen e.a., 1995) en het *seksuele gedrag* van hun kind (Khaitan e.a., 2005). Overige onderwerpen die slechts bij een paar onderzoeken naar voren komen, zijn: *zelfvertrouwen* (Jacobson & Engelbrecht, 2000), *het opbouwen van goede relaties* (Jacobson & Engelbrecht, 2000), *veiligheid* (Chilman, 1980; NFPI, 2001), *voeding* (Jacobson & Engelbrecht, 2000), *vrije tijd* (Jacobson & Engelbrecht, 2000), *omgaan met geld* (Jacobson & Engelbrecht, 2000) en *alleenstaand ouderschap* (Rispen e.a., 1995).

Op het onderzoek van Rispen e.a. (1995) na, zijn de hierboven beschreven onderzoeksresultaten niet afkomstig uit Nederland. De onderzoeken zijn afgenomen in de Verenigde Staten en in Groot-Brittannië. Eventuele verschillen in de resultaten tussen deze studie in Bunnik en de hierboven beschreven onderzoeksresultaten kunnen daarom het gevolg zijn van het feit dat de onderzoekspopulaties niet volledig met elkaar vergelijkbaar zijn. Aangezien de onderzoeksresultaten van Rispen e.a. (1995) in grote lijnen overeenkomen met de andere studies, vormen deze wel de leidraad voor het opstellen van de hypothese. In dit onderzoek wordt verwacht dat opvoeders vaker vragen hebben over de onderwerpen schoolprestaties, gedrag, gezondheid, lichamelijke ontwikkeling, alcohol en drugs en seksualiteit in vergelijking met de onderwerpen zelfvertrouwen, vriendschap, veiligheid, voeding, vrije tijd, omgaan met geld en alleenstaand ouderschap (H1).

Onderwerpen - jongeren

Tevens is onderzocht over welke onderwerpen jongeren vragen hebben en waarover zij graag informatie willen. Uit onderzoek blijkt dat jongeren vaak vragen hebben over: *alcohol, roken, drugs, seksualiteit, goed eten, eetstoornissen, gewicht, stress* en *sporten* (De Clerck, Vandenbosch, Opgenhaffen & Eggermont, 2008; Ackard & Neumark-Sztainer, 2001; Rolinson, 1998). Daarnaast hebben jongeren volgens onderzoek over de volgende onderwerpen minder vaak vragen: *lichamelijke veranderingen, menstruatie, lichamenlijk en seksueel misbruik* en *werk* (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001; De Clerck e.a., 2008). Bij de jongeren zijn minder studies uitgevoerd dan bij de opvoeders, maar de onderwerpen die uit deze onderzoeken naar voren komen zijn wel vergelijkbaar met de onderwerpen die opvoeders noemen.

De hierboven beschreven studies zijn afgenomen in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en België. Doordat dit drie verschillende landen zijn, maar de studies toch vergelijkbare resultaten opleverden, wordt er vanuit gegaan dat deze studies relevant zijn voor dit onderzoek. Wat betreft de jongeren wordt verwacht dat zij vaker vragen hebben over de onderwerpen alcohol, roken, drugs, seksualiteit, voeding, eetstoornissen, gewicht, stress en sporten in vergelijking met de onderwerpen lichamelijke veranderingen, menstruatie, lichamenlijk en seksueel misbruik en werk. (H2).

Hulpbronnen - opvoeders

Voor informatie en advies over de opvoeding blijkt het informele netwerk voor ouders heel belangrijk te zijn (Rispens e.a., 1995; National Family & Parenting Institute, 2001). Als opvoeders vragen hebben of advies nodig hebben over opvoedingsgerelateerde zaken, vragen zij het snelst advies aan hun levenspartner, familie of vrienden (Jacobson & Engelbrecht, 2000; Rispens e.a., 1995). Dit wordt gevolgd door het personeel op school en de huisarts (Chilman, 1980). Uit het onderzoek van Patterson, Mockford, Barlow, Pyper en Stewart-Brown (2002) gaf slechts een klein gedeelte van de opvoeders aan interesse te hebben in het bijwonen van een opvoedingsprogramma. Een soortgelijke conclusie trokken Rispens e.a. (1995): vrijwel geen opvoeders zeggen dat ze gebruik maken van de opvoedtelefoon, opvoedwinkels, adviesbureaus of overige diensten.

Bovenstaande onderzoeken uit Nederland, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië tonen allemaal aan dat opvoeders in hun eigen omgeving om informatie en advies vragen en dat er weinig opvoeders zijn die interesse hebben in opvoedondersteuning. Daarom wordt in dit onderzoek verwacht dat Bunnikse opvoeders in de toekomst met vragen vaker naar iemand in hun eigen omgeving zullen gaan dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin (H3).

Hulpbronnen - jongeren

Bij het onderzoek onder jongeren blijkt dat zij het eerste informatie of advies vragen aan mensen in hun eigen omgeving (De Clerck e.a., 2008). Kinderen en jongeren raadplegen voor informatie en advies hun ouders, vrienden/vriendinnen, broers/zussen of andere familieleden (De Clerck e.a., 2008). Ackard en Neumark-Sztainer (2001) concluderen dat meisjes het vaakst hun moeder als eerste om advies vragen en daarna een vriend(in). De meeste jongens geven ook aan dat zij hun moeder het eerste benaderen voor advies. Dit wordt gevolgd door een dokter of verpleegkundige en hun vader (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001). Ackard en Neumark-Sztainer (2001) onderzochten daarnaast hoeveel jongeren naar een zoge-

noemde *'health clinic (not in school)'* gaan, oftewel een gezondheidskliniek die niet aan hun school verbonden is. 23% van de meisjes en 21% van de jongens geven aan hier naar toe te gaan voor informatie of advies. Het is echter de vraag of een dergelijke gezondheidskliniek vergelijkbaar is met het Nederlandse Centrum voor Jeugd en Gezin. Zoals de naam doet denken staat daar de gezondheid meer centraal en niet het gehele opgroeien. Ackard en Neumark-Sztainer (2001) lichten niet toe wat er onder een *'health clinic (not in school)'* wordt verstaan.

Uit bovenstaand onderzoek uit België en de Verenigde Staten blijkt dat jongeren vaak iemand uit hun eigen omgeving om advies vragen en dat er weinig jongeren zijn die naar gezondheidsklinieken gaan. Aangezien de studies in verschillende landen zijn uitgevoerd, maar wel dezelfde resultaten vinden, wordt verwacht dat dit ook voor de Bunnikse jongeren geldt. Daarnaast blijkt ook dat bij de jongeren dezelfde resultaten gevonden worden als bij de opvoeders. Om die reden luidt de hypothese: Bunnikse jongeren zullen in de toekomst met vragen vaker naar iemand in hun eigen omgeving gaan dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin (*H4*).

2.3 *Drempels om naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan*

Drempels - opvoeders en jongeren

In een onderzoek uit Groot-Brittannië concludeert Utting (2008) dat er verschillende drempels bestaan die mensen verhinderen om hulp te zoeken. Een eerste drempel kan zijn dat mensen een gebrek hebben aan kennis of informatie over hulpdiensten. Daarnaast kan de locatie of toegankelijkheid van de diensten mensen weerhouden van een bezoek eraan. Tot slot stelt Utting (2008) dat mensen bang kunnen zijn om bestempeld te worden als het type ouder dat hulp nodig heeft.

De onderzoekers van het National Family & Parenting Institute (2001) stelden eerder al dat er drempels kunnen bestaan om hulpverleners te benaderen. Zij constateerden dat de helft van de opvoeders niet geïnteresseerd is in informatie over de ontwikkeling van kinderen, terwijl slechts 19% aangeeft géén problemen met de opvoeding van zijn/haar kind(eren) te ervaren. De onderzoekers suggereerden dat opvoeders misschien bang zijn om beoordeeld te worden als een slechte ouder en dat ze twijfels hebben over de betrouwbaarheid van de organisatie. Daarnaast kan de toegankelijkheid van de hulpverlening een drempel zijn (NFPI, 2001). Uit het onderzoek van Ackard en Neumark-Sztainer (2001) blijkt dat er meerdere drempels bestaan die adolescenten ervan weerhouden om gezondheidsgerelateerde zaken te bespreken. Zo worden twijfels over de vertrouwelijkheid, verkeerde manier waarop professionals vragen stellen, onzekerheid wat er met de informatie gebeurt en een onrespectvolle behandeling vaak door adolescenten als redenen genoemd om geen persoonlijke informatie te vertellen (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001). Daarnaast blijkt ook de schaamte die jongeren voelen voor hun persoonlijke problemen een drempel te zijn om geen informatie te vertellen (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001).

Hoewel bovenstaande onderzoeken uit de Verenigde Staten en Groot-Brittannië afkomstig zijn, is er geen aanleiding om te vermoeden dat het voor de Nederlandse opvoeders en jongeren anders zou zijn. Er kan gesteld worden dat er veel mogelijke drempels zijn die opvoeders en jongeren ervan weerhouden

om in de toekomst naar het CJG te gaan. Enkele mogelijke drempels zijn twijfels over vertrouwelijkheid, schaamte voor probleem en angst voor de stempel probleemouder/probleemkind. In dit onderzoek wordt onderzocht welke drempels voor de Bunnikse opvoeders en jongeren een rol spelen om naar het CJG te gaan. Er worden hierover echter geen hypothesen opgesteld. De reden hiervoor is dat uit de theorie geen voorspellingen gedaan kunnen worden over de rangorde tussen de drempels. Een hypothese die stelt bijvoorbeeld dat opvoeders drempels A, B en C meer ervaren dan drempels D, E en F kan niet opgesteld worden. Alle drempels die uit de theorie naar voren zijn gekomen, zullen worden meegenomen in het onderzoek en per drempel zal onderzocht worden of deze voor de Bunnikse opvoeders en jongeren een rol speelt. Tevens zal onderzocht worden of zij nog andere drempels ervaren.

2.4 Verband tussen achtergrondkenmerken opvoeders en hun behoeften

Sekse

Uit onderzoek blijkt dat vrouwen in het algemeen meer stress ervaren dan mannen (Jung, 1992). Tevens blijkt dat vrouwen net iets minder zelfvertrouwen hebben dan mannen (Larsen & Buss, 2002: 515). Dit geslachtsverschil is ook te zien bij opvoeders. Moeders voelen zich namelijk onzekerder over hun opvoedingsrol dan vaders (Nederlands Jeugdinstituut, 2010). Tevens beoordelen moeders zichzelf als minder competent in vergelijking met de beoordeling die vaders zichzelf geven (Nederlands Jeugdinstituut, 2010). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat ondanks kleine veranderingen in de rolverdeling tussen mannen en vrouwen, moeders tegenwoordig toch nog steeds meer doen in het huishouden dan vaders (Denuwelae-re, 2003). Volgens Portegijs, Cloïn, Ooms en Eggink (2006) zijn het de moeders die in Nederland het grootste deel van de zorgtaken verrichten. Het verschil in stress en zelfvertrouwen tussen mannen en vrouwen, het verschil in onzekerheid en ervaren competentie tussen vaders en moeders en het verschil in het aantal zorgtaken, zou tot een verschil in behoeften omtrent opvoedingsondersteuning kunnen leiden.

In wetenschappelijk onderzoek worden inderdaad verschillen tussen vaders en moeders gevonden. Rispens, Hermanns en Meeus (1995) constateren dat moeders vaker met familie, vrienden, burens en kennissen praten over de opvoeding dan vaders. Daarnaast blijkt uit een onderzoek van Speetjens, Van der Linden en Goossens (2009) dat moeders meer vragen over de opvoeding hebben dan vaders. Van Bergen, De Geus en Van Ameijden (2005) stellen dat moeders meer behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning hebben dan vaders. *“Opvoeding is blijikbaar toch nog steeds meer een zaak van vrouwen”* is de conclusie van Van Bergen e.a. (2005: 23).

Uit onderzoek blijkt dat moeders niet alleen vaker vragen hebben, maar ook vaker vragen stellen. Ligtermoet en Pennings (2006) constateren dat er in Nederland een groot verschil bestaat tussen het aantal keer dat moeders en vaders naar de opvoedtelefoon bellen. In 2005 werd er 4086 keer vanuit heel Nederland naar de opvoedtelefoon gebeld. Het grootste deel van de bellers, 86.4%, waren moeders. Een aanzienlijk kleiner deel van de bellers, 5.7% waren vaders en de rest van de bellers waren beroepskrachten (2.9%) of overige mensen (5.0%). Deze cijfers zijn door heel Nederland geregistreerd en zijn representatief voor de Nederlandse opvoeders (Ligtermoet & Pennings, 2006). Uit datzelfde onderzoek blijkt tevens dat meer moeders gebruik maken van het inlooppreekuur van opvoedbureaus dan vaders. In

2005 bestond 76.9% van de gebruikers van het opvoedbureau uit moeders en slechts 4.9% uit vaders (Ligtermoet & Pennings, 2006). Voor dit deel van het onderzoek hebben Ligtermoet en Pennings (2006) hoofdzakelijk de cijfers van opvoedbureaus uit de Randstad geanalyseerd. De gegevens zijn dan ook alleen representatief voor dit deel van Nederland (Ligtermoet & Pennings, 2006).

Doordat uit onderzoek blijkt dat moeders zich onzekerder voelen over hun rol als opvoeder, zij vaker vragen hebben én doordat bekend is dat zij vaker naar opvoedbureaus gaan in vergelijking met vaders, resulteert dit in de volgende hypothese: moeders hebben vaker vragen over opvoedingskwesties dan vaders en zij zullen in de toekomst vaker naar het Centrum voor Jeugd en Gezin gaan (H5).

Leeftijd van kinderen

Volgens Piaget (2001) doorlopen kinderen tijdens hun ontwikkeling vier verschillende fases. Hij stelt dat de transitie naar de volgende fase bij alle kinderen op ongeveer dezelfde leeftijd gebeurt (Piaget, 2001). Iedere fase kan nieuwe opvoedingsvragen met zich mee brengen. Om die reden stelt Utting (2008) dat er een verschil bestaat tussen behoeften van opvoeders met jonge kinderen en opvoeders met oudere kinderen. Hij stelt dat opvoeders van kinderen die in de pubertijd zitten bijvoorbeeld meer stemmingsschommelingen en opstandigheid bij hun kinderen kunnen ervaren dan opvoeders van jonge kinderen, wat tot andere behoeften kan leiden (Utting, 2008). Volgens Utting (2008) is het daarom erg belangrijk dat hulpverleners een onderscheid maken tussen behoeften van opvoeders met jonge kinderen en opvoeders met oudere kinderen.

In overeenstemming met de theorie van Piaget (2001) en Utting (2008) blijkt uit onderzoek dat er inderdaad een verband bestaat tussen de leeftijd van de kinderen en de onderwerpen waar opvoeders vragen over hebben. Zo hebben opvoeders van jongere kinderen vaker vragen over de onderwerpen lichamelijke ontwikkeling en gezondheid en opvoeders van oudere kinderen vaker over het zelfvertrouwen en vriendschappen van hun kind (Ince, 2008). Uit onderzoek van het National Family & Parenting Institute (2001) blijkt dat oude opvoeders (55-64 jaar) zich vaker zorgen maken over het gedrag van kinderen dan jonge opvoeders (15-34 jaar). Hoewel het in het onderzoek van het NFPI (2001) om de leeftijd van de opvoeders gaat, kan een link gelegd worden met de leeftijd van de kinderen. Doordat de leeftijden van de opvoeders zo ver uit elkaar liggen, kan gesteld worden dat de oudere opvoeders ook oudere kinderen moeten hebben.²

De bestaande literatuur maakt het niet aannemelijk om te verwachten dat opvoeders van oudere kinderen vaker vragen hebben over de opvoeding dan opvoeders van jongere kinderen, of andersom. De verschillen per onderwerp, zoals hierboven besproken, houden de totaliteit van vragen in balans. Daarnaast blijkt wel uit de literatuur dat opvoeders van oudere kinderen minder behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning (Van Bergen, De Geus & Van Ameijden, 2005). De verklaring die Van Bergen e.a. (2005) hiervoor geven is dat opvoeders van oudere kinderen – wellicht door ervaring – beter in staat zijn om zelf hun vragen en problemen met hun kinderen op te lossen. Dit komt overeen met het feit dat opvoeders van jongere kinderen meer informatie op internet opzoeken (Snijders, 2006) en vaker steun zoe-

---

² Voor een opvoeder met een leeftijd tussen 55 en 64 jaar is het zeer onwaarschijnlijk dat hij/zij een kind van 5 jaar heeft en voor een opvoeder van 15 of 34 jaar is het bijna onmogelijk om een kind van 20 jaar te hebben.

ken bij andere mensen (Gasseling, 2008). Tevens blijkt uit een Nederlandse studie dat opvoeders van jonge kinderen vaker naar de opvoedtelefoon bellen dan opvoeders van oudere kinderen (Ligtermoet & Pennings, 2006). Opvoeders van jongere kinderen gaan dus actiever op zoek naar de antwoorden op hun vragen dan opvoeders van jongere kinderen.

Doordat bovenstaande onderzoeksresultaten aanwijzen dat opvoeders van oudere kinderen andere vragen hebben dan opvoeders van jongere kinderen én doordat zij beter in staat zijn om hun problemen zelf op te lossen, is de volgende hypothese opgesteld: naarmate de kinderen ouder worden hebben opvoeders minder vaak vragen over de lichamelijke ontwikkeling en gezondheid, maar juist meer vragen over het zelfvertrouwen, de vriendschappen en het gedrag van hun kind en tevens zullen zij minder vaak naar het CJG gaan (*H6*).

Sociaaleconomische status

Uit wetenschappelijke artikelen komt geen eenduidige relatie tussen de sociaaleconomische status (SES) van opvoeders en de behoefte aan opvoedingsondersteuning naar voren. Van Bergen, De Geus en Van Ameijden (2005) beargumenteren dat hoogopgeleide ouders kritischer en bewuster zijn dan laagopgeleide ouders en dat dit resulteert in meer behoefte aan opvoedondersteuning. In een onderzoek van Patterson, Mockford, Barlow, Pyper en Stewart-Brown (2002) bleek echter dat het bijwonen van een opvoedingsprogramma geen verband had met sociale klasse of woonsituatie (huur/koop). Door deze tegenstrijdige onderzoeksresultaten is dus niet geheel duidelijk of er een verband bestaat tussen de SES van opvoeders en de behoefte aan opvoedingsondersteuning. De huidige studie kan bijdragen om hier duidelijkheid over te scheppen.

De onderzoeksresultaten van Van Bergen e.a. (2005) wijzen niet alleen uit dat hoogopgeleide opvoeders meer behoefte hebben aan ondersteuning dan gemiddeld, maar dat zij ook meer vragen over de opvoeding van hun kinderen hebben. Van Bergen e.a. (2005) beargumenteren dat een verklaring van een hogere prevalentie van opvoedingsproblemen bij deze groep niet plausibel is. Zij stellen dat opvoedingsproblemen onder deze groep opvoeders juist minder vaak voorkomen en dat het merendeel van de hoogopgeleide opvoeders goed in staat is om de ondersteuning die zij willen ook te krijgen (Van Bergen e.a., 2005).

Het onderzoek van Van Bergen e.a. (2005) is niet in hetzelfde land uitgevoerd als het onderzoek van Patterson e.a. (2002). De respondenten in het eerst genoemde onderzoek bestonden uit Utrechtse opvoeders, terwijl de respondenten uit het onderzoek van Patterson e.a. (2002) opvoeders uit de stad Oxford in Groot-Brittannië waren. Zowel Utrecht als Oxford zijn steden die beduidend groter zijn in vergelijking met de gemeente Bunnik. Het is echter wel aannemelijk dat de onderzoekspopulatie uit Utrecht de meeste vergelijkingen vertoont met de opvoeders uit Bunnik. Dit wordt aangenomen omdat Utrecht en Bunnik veel dichterbij elkaar en in hetzelfde land liggen wat ervoor zorgt dat de omgeving van deze twee plaatsen voor de opvoeders meer overeenkomt dan de omgeving van de opvoeders in Oxford. Om die reden sluit de onderstaande hypothese aan bij de resultaten uit het onderzoek uit Utrecht, en niet bij de resultaten van het onderzoek uit Oxford.

Doordat uit bovenstaand onderzoek uit Utrecht bleek dat hoogopgeleide opvoeders meer behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning én goed in staat zijn om de ondersteuning die zij willen ook te

krijgen, wordt verwacht dat zij in de toekomst vaker naar het CJG zullen gaan in vergelijking met laagopgeleide opvoeders. De hypothese luidt daarom als volgt: opvoeders met een hoge sociaaleconomische status hebben vaker vragen over de opvoeding en zullen vaker naar het CJG gaan dan opvoeders met een lage sociaaleconomische status (*H7*).

2.5 Verband tussen achtergrondkenmerken jongeren en hun behoeften

Zoals in de inleiding werd aangegeven, is bij de verklarende deelvraag bij jongeren hun sociaaleconomische status niet meegenomen. Hier zal enkel naar het geslacht en de leeftijd van de jongeren gekeken worden. De sociaaleconomische status van jongeren wordt zelden meegenomen in het behoefteonderzoek onder jongeren. Dit maakt het moeilijk om vanuit de theorie een ondersteunend mechanisme op te stellen en daarop hypothesen te baseren. Daarnaast vormden praktische bezwaren³ een reden om de sociaaleconomische status niet mee te nemen.

Sekse

Uit het onderzoek van Sahin en Sahin (1995) blijkt dat er een geslachtseffect bestaat wat betreft de zorgen die jongens en meisjes hebben: meisjes blijken zich over meer onderwerpen zorgen te maken dan jongens. Muris, Meesters, Merckelbach en Hülsenbeck (2000) constateren hetzelfde geslachtseffect en verklaren dit met de verschillen tussen jongens en meisjes met de hechtingstijl. Brehm, Miller, Perlman en Campbell (2002: 13) definiëren een hechtingsstijl als “*de globale oriëntatie naar relaties*”. Het merendeel van de mensen heeft een zogenoemde *zekere hechtingstijl*. Hierbij zijn de personen zeker over zichzelf en zij ontwikkelen makkelijk relaties met andere gebaseerd op vertrouwen. Uit het onderzoek van Van Oudenhoven en Hofstra (2006) blijkt dat meisjes vaker een gepreoccupeerde stijl hebben. Dit houdt volgens Van Oudenhoven en Hofstra (2006: 3) het volgende in: “*Het gepreoccupeerde individu streeft naar persoonlijk contact met anderen, maar twijfelt aan zichzelf. Deze persoon vraagt zich af of hij/zij wel aardig of interessant genoeg is voor de ander.*” Dit verklaart volgens Van Oudenhoven en Hofstra (2006) waarom meisjes zich meer zorgen maken dan jongens. Om die reden wordt ook verwacht dat meisjes zich meer zorgen maken over onderwerpen die met opgroeien te maken hebben en dat zij hier meer vragen over hebben. Uit het Nederlandse onderzoek van Scheenhart en Gravemaker (2008) blijkt dat meisjes beduidend vaker naar de kindertelefoon bellen dan jongens. Van alle telefoontjes in 2008 was 64.3% van meisjes. De kindertelefoon heeft sinds een aantal jaar ook een chat waar kinderen vragen kunnen stellen. Bij deze chat kwam 74.5% van de vragen van meisjes (Scheenhart & Gravemaker, 2008). Om die reden luidt de hypothese voor dit onderzoek: meisjes hebben vaker vragen over onderwerpen die met opgroeien te maken hebben en zullen vaker naar het CJG gaan dan jongens (*H8*). Deze hypothese komt overeen met de hypothese die voor de opvoeders gesteld is; in beide gevallen wordt verwacht dat het vrouwelijke geslacht meer vragen heeft en vaker naar het CJG zal gaan dan het mannelijke geslacht.

---

³ Het vragen naar de SES bij jongeren kan eventueel tot gevoelens van gêne leiden. Dit vormt een praktisch bezwaar voor dit onderzoek omdat de jongeren zich vrij moeten voelen om over het CJG te praten. Daarom is besloten de SES niet mee te nemen.

Leeftijd

Naar inziens van De Clerck, Vandenbosch, Opgenhaffen en Eggermont (2008) is de leeftijd van jongeren bij onderzoek naar hun informatiebehoefte een belangrijke variabele. Zij stellen dat dit komt doordat een kind door zijn leeftijd meer of minder belang hecht aan bepaalde onderwerpen en daardoor er meer of minder vragen over heeft. Zij speculeren dat een jongere tussen de 12 en 18 jaar meer vragen zal hebben over de ontwikkeling van zijn lichaam en dat dit bij jongeren ouder dan 18 jaar een onderwerp kan zijn waarbij al hun vragen al beantwoord zijn. Bij de jongeren tussen 18 en 25 jaar verwachten De Clerck e.a. (2008) dat andere zaken een grotere rol spelen, zoals de voorbereiding op het naderende volwassen leven.

In wetenschappelijk onderzoek wordt, zoals bovenstaand mechanisme voorspelt, een leeftijdseffect gevonden als gekeken wordt naar de informatiebehoefte van jongeren. Jongeren met een gemiddelde leeftijd van 15 jaar hebben vaker vragen over het onderwerp seksualiteit dan jongeren van 12 jaar (De Clerck e.a., 2008). Uit dit onderzoek blijkt geen leeftijdseffect voor het aantal vragen in het algemeen over opgroeien. Bestaand onderzoek benadrukt hoofdzakelijk de verschillen tussen de onderwerpen waarover jongeren vragen hebben in plaats van het totaal aantal vragen. Daarnaast blijkt uit het onderzoek van Ackard en Neumark-Sztainer (2001) dat er een leeftijdseffect bestaat wat betreft de personen die jongeren om informatie en advies vragen. Uit het onderzoek blijkt dat jongeren van 16 jaar zijn minder snel geneigd zijn om hun moeder of vader als eerste voor advies te benaderen dan jongeren van 11 jaar. De oudere jongeren vragen hun vrienden vaker als eerste om hulp (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001). De Clerck e.a. (2008) trekken dezelfde conclusie: jongeren tussen de 10 en 12 jaar vragen hun ouders altijd als eerste om advies. Bij de jongeren tussen 12 en 18 en 18 en 25 worden vrienden of vriendinnen het eerst geraadpleegd. De verklaring die zij hiervoor geven is dat jongeren vanaf 12 jaar in de pubertijd raken en daardoor maken kinderen zich doorgaans los van hun ouders (De Clerck e.a., 2008).

In bovenstaande onderzoeken wordt niet gekeken naar een leeftijdseffect op een bezoek aan een informatiecentrum vergelijkbaar met het Centrum voor Jeugd en Gezin. Wel blijkt uit een onderzoek van de kindertelefoon dat significant meer kinderen tussen de 8 en 15 jaar bellen dan jongeren ouder dan 15 jaar (Scheenhart & Gravemaker, 2008). Hoewel uit dit onderzoek niet geheel naar voren komt waarom dit leeftijdseffect gevonden wordt, geeft dit wel aanleiding om te verwachten dat jongere jongeren vaker naar het CJG zullen gaan dan oudere jongeren.

Bovenstaande theorie over de leeftijdseffecten van jongeren op hun informatiebehoefte en gebruik van hulpbronnen mondt uit in de volgende hypothese: jongeren van 11 jaar hebben minder vragen over seksualiteit en zullen vaker naar hun ouders of het CJG gaan met opgroevragen dan jongeren van 15 jaar en ouder (*H9*).

2.6 Koppeling met beleid

Als onderdeel van deze studie zal met behulp van de resultaten een beleidsadvies voor de gemeente Bunnik worden geschreven. Aangezien het Centrum voor Jeugd en Gezin nog opgezet moet worden, bevindt het beleid rondom het CJG zich nog in de ontwerpfase. Birkland (2005) stelt dat er bij het ontwerpen

van het beleid vijf elementen zijn waarover besluitvoerders moeten nadenken. Het eerste element is het bereiken van consensus over de doelen van het beleid. Birkland (2005: 160) stelt dat de beleidsmakers een antwoord op de volgende vragen moeten krijgen: *“Wat zijn de doelen van het beleid? Is het beleid bedoeld om een probleem volledig op te lossen of om het probleem af te zwakken, maar niet volledig op te lossen? Of is het doel van het beleid om te voorkomen dat een probleem erger wordt?”* In de huidige situatie is de gemeente verplicht om een CJG op te richten. De overheid heeft als landelijke doelstelling dat (mogelijke) problemen in gezinnen sneller gesignaleerd moeten worden. Doordat op dit moment de hulpverlening in de gemeente Bunnik al goed verloopt en er geen grote problemen bestaan, is het niet zo dat het CJG een oplossing voor bepaalde problemen zal bieden. Voor de gemeente Bunnik (2009) is de lokale doelstelling om het CJG laagdrempelig te maken, om het ontstaan van problemen te voorkomen en om jongeren en opvoeders meer mogelijkheden te bieden om vragen aan professionals te stellen.

Het tweede element betreft het onderliggende causale model (Birkland, 2005). Dit model gaat over de oorzaak van het probleem en welke interventie het probleem kan verhelpen. Birkland (2005) stelt dat als men een verkeerd causaal model ontwikkelt, het onwaarschijnlijk is dat een bepaald beleid een positieve invloed heeft op het probleem. In de huidige situatie is het echter lastig om te bepalen wat het onderliggende causale model zou zijn. De overheid heeft namelijk besloten dat het CJG voor iedere gemeente een geschikte interventie is.

Het derde element bij het ontwerpen van het beleid bestaat uit het kiezen van de geschikte beleidsinstrumenten om de beoogde doelen te behalen (Birkland, 2005). Beleidsinstrumenten zijn volgens James Anderson (2002: in Birkland, 2005: 170) *“controle technieken die ontwikkeld zijn om ervoor te zorgen dat mensen bepaalde zaken doen, bepaalde zaken laten, of doorgaan met bepaalde zaken die ze anders niet zouden doen.”* Er zijn verschillende typen instrumenten die gebaseerd zijn op één van de volgende principes: straffen, belonen, overtuigen of informeren. In de huidige situatie heeft de overheid besloten dat het beleidsinstrument een inlooppunt van het CJG zal worden, gebaseerd op de principes informeren en overtuigen. Het CJG is gebaseerd op het principe informeren, omdat mensen bij het CJG informatie over diverse onderwerpen kunnen krijgen. Daarnaast is het tevens gebaseerd op het principe overtuigen, omdat het CJG licht pedagogische hulp biedt en hierbij kan er sprake zijn van overtuiging als een opvoeder of jongere geadviseerd wordt iets te doen. Hoewel dit al besloten is, is dit behoefteonderzoek op dit punt echter wel een aanvulling. Het onderzoek achterhaalt namelijk de specifieke behoeften van de Bunnikse opvoeders en jongeren. Hiermee wordt een beleidsadvies geschreven, waarmee de gemeente Bunnik handvatten toegereikt krijgt om de details van het inlooppunt te bepalen.

Bij het vierde element moeten besluitvormers bepalen wiens gedrag men wil veranderen (Birkland, 2005). Bij het CJG is dit element niet van toepassing. Wel kunnen met de resultaten van dit onderzoek aanbevelingen worden gedaan over hoe de opvoeders en jongeren het beste bereikt kunnen worden en hoe ervoor gezorgd kan worden dat zij naar het CJG zullen komen. Tot slot is het laatste element de implementatie van het beleid (Birkland, 2005). Dit speelt voor het CJG op dit moment nog geen rol, omdat de gemeente Bunnik naar verwachting eind van dit jaar hiermee aan de slag zal gaan.

3. METHODEN

3.1 Steekproef, respons en procedure

Opvoeders

Dit onderzoek bestond uit twee delen: een vragenlijst voor opvoeders en focusgroepen met jongeren. Er is gekozen voor een vragenlijst onder de opvoeders, omdat dit een makkelijke manier is waarmee veel mensen bereikt kunnen worden (Jones, Murphy, Edwards & James, 2008). De vragenlijst is gemaakt in het programma NetQuestionnaires (versie 6.5) en was digitaal in te vullen op de startpagina van de gemeente Bunnik (www.bunnik.nl). Deelnemers konden de vragenlijst invullen tussen 20 april 2010 en 18 mei 2010. Om het onderzoek bekendheid te geven, is een brief verstuurd naar een steekproef uit de opvoeders uit de gemeente Bunnik. Via de Gemeentelijke Basisadministratie zijn alle kinderen/jongeren geselecteerd tussen 0 en 23 jaar die bij één of beide ouders wonen en hieruit is een steekproef van 667 kinderen/jongeren getrokken. Van deze groep zijn de ouders/verzorgers benaderd. Zij hebben op 20 april 2010 een brief ontvangen met de vraag of zij de vragenlijst in wilden vullen. Zowel de brief als de vragenlijst zijn te vinden in de bijlage. Het nadeel van deze steekproef is dat geen opvoeders van uitwonende kinderen benaderd zijn.

Het versturen van de brieven heeft tot 102 ingevulde vragenlijsten geleid. Dit is een responspercentage van 15.3%. Hoewel er volgens Charlton (2002; in Barclay, Todd, Finlay, Grande & Wyatt, 2002) geen maat bestaat voor een acceptabel responspercentage, wordt er door Van Ingen, Stoop en Breedveld (2009) gesteld dat een responspercentage van 18% extreem laag is. Het responspercentage in de huidige studie wordt daarom ook als laag bestempeld. Dit vormt volgens De Leeuw en Hox (1998) pas een probleem als de respondenten verschillen van de non-respondenten op belangrijke variabelen omdat dit voor een selectieve steekproef zorgt. In de huidige studie is het niet mogelijk om te controleren of dit het geval is en hiermee zal men rekening mee moeten houden bij de interpretatie van de resultaten. Het hierboven genoemde responspercentage van 15.3% is niet geheel zuiver, omdat opvoeders die geen brief hebben gekregen ook de vragenlijst konden invullen op de website van de gemeente Bunnik. Dit zal waarschijnlijk hooguit om een paar respondenten gaan. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat veel mensen de vragenlijst hebben ingevuld als zij deze per toeval tegen kwamen bij een bezoek aan de website.

De vragenlijst is ingevuld door 102 opvoeders (30 mannen en 72 vrouwen) in de leeftijd van 23 tot 62 jaar ($M = 41.86$ jaar, $SD = 6.77$). Hiervan wonen 45 respondenten in Bunnik, 49 in Odijk en 8 in Werkhoven. Er waren twee selectiecriteria die bepaalden of iemand een geschikte respondent was: de deelnemer moest één of meerdere kinderen hebben of van het eerste kind in verwachting zijn én woonachtig zijn in de gemeente Bunnik (in één van de kernen Bunnik, Odijk of Werkhoven). Met behulp van twee vragen aan het begin van de vragenlijst werd nagegaan of de respondent aan deze criteria voldeed. Als dit niet het geval was, kreeg de respondent een scherm te zien waarop stond dat hij niet tot de doelgroep behoort en kon hij de vragenlijst niet invullen. Als de respondent per ongeluk een verkeerd antwoord had

ingevuld, kreeg hij de mogelijkheid om zijn antwoorden aan te passen om alsnog de vragenlijst in te vullen. Twee respondenten zijn op deze manier afgevallen omdat zij niet tot de doelgroep behoorden.

Om een representatieve steekproef te krijgen, is ervoor gezorgd dat evenveel opvoeders van jonge kinderen als opvoeders van oudere kinderen de brief over de vragenlijst ontvingen. Dit heeft geleid tot een goede verdeling bij de ingevulde vragenlijsten. Het percentage respondenten dat één of meerdere kinderen heeft met de leeftijd tot en met 11 jaar is iets meer dan de helft, namelijk 53.1%. De overige respondenten (46.9%) heeft één of meerdere kinderen met een leeftijd tot 23 jaar en voor enkele van deze opvoeders geldt dat zij naast een kind tot 23 jaar, nog een ouder kind hebben met een leeftijd tot 26 jaar.

Jongeren

Voor het onderzoek dat onder de jongeren uitgevoerd is, is voor focusgroepen gekozen, omdat de ervaring uit eerdere onderzoeken leert dat jongeren hiermee goed bereikt worden en dat dit beter werkt dan vragenlijsten (Ter Veen, 2010). Focusgroepen kunnen gezien worden als een groepsdiscussie waarin de personen van de doelgroep discussiëren over verschillende aspecten van een bepaald onderwerp (Ivanoff & Hultberg, 2006). Mogelijke voordelen van het discussiëren met een focusgroep zijn dat de attitudes en meningen gevormd worden binnen een sociale omgeving, het een dieper begrip geeft van het onderwerp, het nieuwe inzichten biedt en dat de deelnemers op elkaar kunnen reageren en hierdoor nieuwe ideeën kunnen opdoen (Breen, 2006). Mogelijke nadelen van het discussiëren met een focusgroep zijn dat het duur en tijdrovend is, het moeilijk is om iedereen op dezelfde tijd op dezelfde plaats te krijgen, er een niet-representatieve steekproef kan ontstaan, een dominante deelnemer de overige deelnemers kan beïnvloeden en dat de verkregen data erg contextspecifiek is en daardoor niet goed te generaliseren is (Breen, 2006). Er is tijdens de uitvoering van het onderzoek gelet op de bovengenoemde nadelen en alleen de representativiteit van de steekproef blijkt een rol te spelen. In de conclusie en discussie zal hier rekening mee gehouden worden en zal hier nader op in worden gegaan.

Met behulp van posters (zie bijlage), krantenberichten, e-mails en hyves-berichten is geprobeerd jongeren te werven. Om de focusgroepen voor de jongeren aantrekkelijker te maken, hebben zij de vorm van pizzabijeenkomsten gekregen. De jongeren konden gratis pizza eten en voor en na het eten werd er over het Centrum voor Jeugd en Gezin gepraat. Om 17:00 uur begonnen de bijeenkomsten en werd kort uitgelegd hoe de bijeenkomst in zijn werk zou gaan. Vervolgens werd gestart met de onderwerpen van de topiclijst. Na ongeveer 40 minuten werden de pizza's bezorgd en dit was tevens de pauze van de focusgroep. Als iedereen zijn pizza op had, werd de rest van de topiclijst besproken. Tegen 19:00 uur was de focusgroep afgelopen.

Er zijn vijf focusgroepen gehouden met jongeren met een leeftijd tussen 11 en 26 jaar die woonachtig zijn in de gemeente Bunnik. Er hebben 37 jongeren (21 jongens en 16 meisjes) in de leeftijd van 11 tot en met 26 jaar ($M = 15.97$ jaar, $SD = 3.98$) deelgenomen aan de focusgroepen. Hiervan komen 11 jongeren uit Bunnik, 16 uit Odijk en 10 uit Werkhoven. De jongeren zijn per leeftijdsgroep over de focusgroepen verdeeld. Jongeren ouder dan 23 jaar behoorden officieel niet tot de doelgroep, maar door een miscommunicatie hebben toch twee jongens van 24 en één jongen van 26 jaar deelgenomen aan één van de focusgroepen.

De afhankelijke variabelen

Behoeft

De eerste twee hypothesen toetsen over welke onderwerpen opvoeders en jongeren vaak vragen hebben. De onderwerpen die in de vragenlijst aan bod zijn gekomen, komen voort uit het theoretisch kader en luiden als volgt: *lichamelijke ontwikkeling, gezondheid, schoolprestaties, gedrag, zelfvertrouwen, voeding, vriendschap, seksualiteit, vrije tijd, alcohol/roken/drugs, omgaan met geld, veiligheid, en alleenstaand ouderschap*. Daarnaast is de opvoeders ook de mogelijkheid geboden om zelf extra onderwerpen aan te dragen waarover zij vragen hebben. De opvoeders die in verwachting zijn van hun eerste kind, hoefden deze vraag niet in te vullen.

In de vragenlijst werd aan de opvoeders gevraagd om bij elk onderwerp aan te geven hoe vaak zij daarover vragen hebben (op een oplopende vijfpuntsschaal, waarbij geldt: 0 = *nooit*, tot 4 = *heel vaak*). De betrouwbaarheid van de scores op de onderwerpen is hoog met $\alpha = .89$. Daarnaast werd aan de opvoeders gevraagd of ze met een vraag over het betreffende onderwerp in de toekomst naar het Centrum voor Jeugd en Gezin zullen gaan. Hierbij konden ze kiezen uit de antwoorden *ja*, *nee* of *misschien*. Ook op deze vragen is de betrouwbaarheid hoog met $\alpha = .88$.

In de focusgroepen passeerden alle onderwerpen de revue die in het theoretisch kader genoemd zijn. Hierover werd op een minder strikte wijze gepraat, vergeleken met de manier waarop de onderwerpen in de vragenlijst behandeld werden. Aan de jongeren werd namelijk de volgende open vraag gesteld: *“Over welke onderwerpen denken jullie dat iemand van jullie leeftijd/jij informatie wilt hebben?”* De jongeren kregen eerst zelf de mogelijkheid om onderwerpen aan te dragen. Op het moment dat zij geen nieuwe onderwerpen meer wisten, werden naar aanleiding van het theoretisch kader, de volgende onderwerpen besproken: alcohol, roken, drugs, seksualiteit, voeding, eetstoornissen, gewicht, stress, sporten, lichamelijke veranderingen, menstruatie, lichamelijk en seksueel misbruik en werk.

Hulpbronnen

De derde en vierde hypothese stellen dat opvoeders en jongeren vaker naar personen in hun eigen omgeving zullen gaan voor informatie en advies dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin. Om dit te onderzoeken is aan de opvoeders de volgende vraag gesteld: *“Als u opvoedingsvragen heeft, kunt u dan in uw eigen omgeving terecht?”* Bij deze vraag konden de opvoeders meerdere antwoorden geven. De mogelijke antwoorden waren: *ja bij familie, ja bij vrienden, kennissen, of buurtgenoten, ja bij een andere ouder/vrijwilliger, ja bij iemand uit mijn geloofsgemeenschap (kerk, moskee), ja bij iemand anders, nee ik kan bij niemand terecht*. De antwoorden op deze vraag kunnen worden vergeleken met twee andere vragen. De eerste vraag luidt: *“Zou u ook met vragen en/of problemen naar een (professionele) hulpverlener gaan?”* Bij deze vraag waren ook meerdere antwoorden mogelijk en deze luiden als volgt: *Ja naar het JOC (Jeugd Ouders Centraal, voorloper van het CJG), ja naar een medewerker van het consultatiebureau, ja naar de schoolarts / (wijk)verpleegkundige, ja naar de leraar van mijn kind, ja naar een psycholoog / opvoedkundige, ja naar een leidster kinderopvang / peuterspeelzaal / buitenschoolse opvang, ja naar een (school)maatschappelijk werker, ja naar de huisarts, ja naar een medewerker van het jeugd-*

jongerenwerk, ja naar een medewerker van Bureau Jeugdzorg, ja naar een andere hulpverlener, nee. De tweede vraag waarmee de vraag over personen in de eigen omgeving vergeleken kan worden, is: *“Als u informatie of advies wilt, zou u in de toekomst dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin gaan?”* De antwoordcategorieën bij deze vraag zijn 1 (= ja zeker), 2 (= waarschijnlijk wel), 3 (= weet ik niet), 4 (= waarschijnlijk niet) en 5 (= nee zeker niet).

Om de hypothese omtrent het raadplegen van mensen in de omgeving voor advies t.o.v. een bezoek aan het CJG voor jongeren te kunnen bevestigen of verwerpen is dit met de jongeren besproken. In de focusgroepen is aan hen gevraagd naar wie zij toe gaan voor informatie en advies en of zij in de toekomst naar het CJG zullen gaan.

Drempels

De tweede deelvraag gaat over de drempels die opvoeders en jongeren ervaren om in de toekomst naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan. Alle mogelijke redenen die in het theoretisch kader naar voren zijn gekomen, zijn in de vragenlijst voor de opvoeders en in de focusgroepen met de jongeren behandeld. Daarnaast is de opvoeders en de jongeren de mogelijkheid geboden om zelf extra redenen aan te dragen.

De mogelijke drempels die aan bod zijn gekomen, luiden als volgt: *twijfels over betrouwbaarheid, onzekerheid wat er met informatie gebeurt, onrespectvolle behandeling, schaamte voor probleem, twijfels over betrouwbaarheid van de informatie die het CJG biedt, bang dat bekenden je naar binnen zien gaan en angst voor de stempel probleemouder/probleemgezin.* In de vragenlijst werden deze mogelijke drempels opgesomd en konden de opvoeders aangeven of dat wel of geen rol zou spelen. De betrouwbaarheid van de drempels onder de opvoeders is laag met $\alpha = .20$.

Om de drempels onder jongeren te onderzoeken, werd in de focusgroepen de open vraag gesteld: *“Kun je redenen noemen waarom je niet naar een CJG toe zou gaan?”* Als de jongeren zelf geen redenen meer wisten, werden de hierboven genoemde drempels ter sprake gebracht en werd gevraagd of de jongeren dat als drempels ervaren of dat het geen rol speelt.

De onafhankelijke variabelen

Sekse, leeftijd, opleiding en inkomen

De vijfde, zesde en zevende hypothese zoeken naar een verband tussen de behoeften van opvoeders en hun sekse, hun sociaaleconomische status en de leeftijd van hun kinderen. Om die reden is een aantal vragen over deze achtergrondkenmerken gesteld. Allereerst is naar het geslacht van de opvoeder gevraagd en deze variabele zal worden meegenomen als een dummyvariabele (0 = man en 1 = vrouw). Ten tweede is aan de opvoeders gevraagd wat de leeftijd van zijn/haar kind(eren) is. Als een respondent meerdere kinderen heeft, zal de gemiddelde leeftijd van zijn/haar kinderen berekend worden en dit wordt meegenomen als een intervalvariabele. Tot slot zijn twee vragen gesteld om de sociaaleconomische status van de opvoeders te bepalen. De eerste vraag betrof de hoogst afgeronde opleiding en is gemeten op een intervallschaal (op een olopende 8-puntsschaal, waarbij geldt 1 = basisschool en 8 = wetenschappelijk onderwijs). Een hogere score correspondeert met een hoger opleidingsniveau. De tweede vraag ging over de hoogte van het inkomen en bij deze vraag werd het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens in de gemeente Bunnik weergegeven. Aan de respondent werd gevraagd om aan te

geven hoe het inkomen van zijn/haar gezin zich verhoudt tot dit gemiddelde inkomen (op een oplopende vijfpuntsschaal, waarbij geldt: 1 = *ver beneden het gemiddelde*, tot 5 = *ver boven het gemiddelde*). Een hogere score correspondeert met een hoger inkomen. Deze twee variabelen zullen apart worden meegenomen in de analyses.

De achtste en negende hypothesen zoeken naar een verband tussen de sekse en leeftijd van jongeren en hun behoeften omtrent het CJG. Tijdens de focusgroepen is naar de leeftijd van de jongeren gevraagd en is hun geslacht genoteerd. Zoals in de inleiding is beargumenteerd, wordt de sociaaleconomische status van de jongeren niet meegenomen in dit onderzoek.

Controlevariabelen

Naast de achtergrondvariabelen zijn er drie controlevariabelen meegenomen: woonplaats, aantal kinderen en gezinssamenstelling. De woonplaats van de opvoeder is meegenomen als een nominale variabele en deze werd geoperationaliseerd in de categorieën: *Bunnik*, *Odijk* en *Werkhoven*. Gezien de verdeling op deze variabele zal hier één dummyvariabele van worden gemaakt (0 = *Bunnik* en 1 = *andere woonplaats*). Het aantal kinderen zal worden meegenomen als een intervalvariabele. Tot slot zal de gezinssamenstelling worden meegenomen als een nominale variabele en deze werd geoperationaliseerd in de categorieën: *samenwonend/gehuwd zonder kinderen maar in verwachting van een kindje*, *eenoudergezin*, *tweeoudergezin*, *samengesteld gezin namelijk*. Door het toevoegen van de laatste categorie kregen mensen de mogelijkheid om hun persoonlijke gezinssituatie te beschrijven indien deze anders is dan een van de andere categorieën. Aangezien de ruime meerderheid uit een tweeoudergezin komt, zal van deze variabele één dummyvariabele worden gemaakt (0 = *tweeoudergezin* en 1 = *andere gezinssamenstelling*).

3.3 Analysemethoden

Opvoeders

Op alle variabelen van de vragenlijst zal beschrijvende statistiek worden toegepast. Er zullen frequentieverdelingen en gemiddeldes van de gegeven antwoorden berekend worden. Daarnaast zullen verbanden tussen de onafhankelijke en afhankelijke variabelen getoetst worden. Dit zal onder andere met een *t*-toets, *Chi*²-toets en een meervoudig lineaire regressieanalyse gebeuren. Hieronder zal per hypothese precies worden aangegeven welke toets uitgevoerd zal worden om te bepalen of de data de hypothese ondersteunt of niet.

Bij het analyseren van de data van de opvoeders is een variabele aangemaakt die het gemiddelde berekent van alle variabelen die de frequentie van vragen over diverse onderwerpen meten. Dit is gedaan om een eventueel verschil tussen opvoeders duidelijker te maken. Om de eerste hypothese (frequentie van vragen over opvoedingskwesties) te toetsen zullen de bijbehorende variabelen in twee groepen verdeeld worden. In de eerste groep komen alle onderwerpen waarbij verwacht wordt dat de opvoeders er vaak vragen over hebben en in de tweede groep komen alle onderwerpen waarbij verwacht wordt dat de opvoeders er minder vaak vragen over hebben. De gemiddeldes van beide groepen zullen door middel van een gepaarde *t*-toets met elkaar vergeleken worden.

Om de derde hypothese (opvoeders vaker naar iemand in eigen omgeving dan naar CJG) te toetsen, zullen vier gepaarde *t*-toetsen worden uitgevoerd. Met deze *t*-toetsen zal gekeken worden of het gemiddelde aantal keer dat familie en vrienden als een hulpbron worden genoemd verschilt van het gemiddelde aantal keer dat mensen aangeven dat zij naar het JOC (Jeugd Ouders Centraal, voorloper van het CJG) gaan of in de toekomst naar het CJG zullen gaan.

Om de vijfde hypothese (verband sekse opvoeders en behoeften) te toetsen zullen allereerst *t*-toetsen voor twee onafhankelijke steekproeven worden uitgevoerd. Bij 13 opvoedingskwesties is aan de respondenten gevraagd hoe vaak zij over dit onderwerp vragen hebben. Aangezien dit intervalvariabelen zijn en de groepsindeling gebaseerd is op een nominale variabele (geslacht), zijn *t*-toetsen de beste analysemethode. Vervolgens zal met een χ^2 -toets gekeken worden of het geslacht van invloed is op de dichotome variabelen die per opvoedingskwestie vraagt of de opvoeder met een vraag daarover naar het CJG zal gaan. Daarnaast zal met een *t*-toets gekeken worden of het geslacht van invloed is op de algemene vraag (met een intervallschaal) die een bezoek aan het CJG meet. Tot slot zal het geslacht als een dummyvariabele worden meegenomen in een regressieanalyse om te kunnen controleren voor andere variabelen. Om de zesde hypothese (verband leeftijd kinderen en behoeften) en zevende hypothese (verband sociaaleconomische status en behoeften) te toetsen zal een regressieanalyse worden uitgevoerd. De variabelen binnen deze hypothesen zijn gemeten op een intervallschaal en het eenvoudigste model om de relatie met de afhankelijke variabelen te berekenen, is een meervoudig lineair regressiemodel.

Jongeren

Van de focusgroepen zijn met behulp van het programma F4⁴ volledige transcripties gemaakt. Bij de analyse zullen alle uitspraken per deelvraag bij elkaar gezet worden. Hierbij zal geteld worden in hoeveel focusgroepen bepaalde antwoorden of uitspraken naar voren komen. Als bepaalde zaken in iedere focusgroep gezegd worden en andere zaken slechts een enkele keer genoemd worden, voegt dit een gewicht toe aan de uitspraken. Hieruit kunnen conclusies voor alle jongeren getrokken worden.

Om de tweede hypothese (frequentie vragen onderwerpen jongeren) te toetsen is besloten dat onderwerpen die in 4 of 5 focusgroepen worden genoemd, te bestempelen als onderwerpen waar jongeren vaak vragen over hebben. Als onderwerpen in 3 of minder focusgroepen genoemd worden, zijn dit onderwerpen waar zij niet zo vaak vragen over hebben. Om de vierde hypothese (raadplegen van mensen in eigen omgeving vs. CJG voor advies) te toetsen zal geteld worden hoe vaak jongeren aangeven dat ze iemand in hun eigen omgeving om advies vragen en hoe vaak zij aangeven dat zij in de toekomst naar het CJG zullen gaan voor informatie en advies.

Om de achtste hypothese (meisjes hebben vaker vragen en gaan vaker naar CJG dan jongens) te toetsen zal geteld worden hoeveel onderwerpen waarover jongeren vragen hebben door meisjes en hoeveel door jongens ter sprake worden gebracht. Tevens zal geteld worden of meisjes vaker aangeven naar het CJG te gaan dan jongens. Om de negende hypothese (jongere jongeren minder vragen over seksualiteit en gaan vaker naar hun ouders en het CJG dan oudere jongeren) te toetsen zal allereerst vergeleken

---

⁴ F4 is een programma met zowel een functie om audio af te spelen als een functie om tekst te verwerken. Doordat niet geschakeld hoeft te worden tussen twee aparte programma's, is dit een handig programma bij het maken van transcripties.

worden of het onderwerp seksualiteit in de focusgroepen met jongere jongeren minder vaak ter sprake wordt gebracht dan in de focusgroepen met oudere jongeren. Daarnaast zal vergeleken worden of de jongere jongeren vaker aangeven dat zij met vragen naar hun ouders en het CJG zullen gaan dan oudere jongeren.

4. RESULTATEN

4.1 Beschrijving controlevariabelen en verklarende variabelen

Opvoeders

In de vragenlijst zijn de volgende controlevariabelen opgenomen: leeftijd, woonplaats, nationaliteit, gezinssamenstelling en aantal kinderen. De leeftijd en woonplaats van de respondenten zijn in het methodologische stuk al besproken. De nationaliteit blijkt bij 98% van de respondenten de Nederlandse te zijn (zie tabel 4.1.1). Twee personen hebben een andere nationaliteit: één Belg en één Franse. Daarnaast voedt de meerderheid, 85%, zijn/haar kinderen op in een tweeoudergezin, 8% in een eenoudergezin en de overige respondenten wonen samen zonder kinderen of leven in een samengesteld gezin (zie tabel 4.1.2). Tot slot hebben de respondenten gemiddeld 2.23 kinderen (zie tabel 4.1.3).

De verklarende variabelen binnen dit onderzoek bestonden uit de sekse en sociaaleconomische status van de opvoeder en de gemiddelde leeftijd van zijn/haar kinderen. De verdeling in geslacht is bij de methoden al besproken. De sociaaleconomische status is door middel van de hoogst afgeronde opleiding en het inkomen gemeten. In tabel 4.1.3 is te zien dat de gemiddelde afgeronde opleiding een waarde van 6.79 heeft. Dit ligt ver boven het midden van de schaal en betekent dat er relatief veel hoogopgeleide opvoeders de vragenlijst hebben ingevuld. Hetzelfde geldt voor het inkomen. De meerderheid van de opvoeders geeft aan zijn/haar inkomen (ver) boven het gemiddelde ligt (zie tabel 4.1.3). Dit betekent dat het merendeel van de respondenten een hoge sociaaleconomische status heeft. Tot slot is in tabel 4.1.3 te zien dat de gemiddelde leeftijd van de kinderen van de opvoeders 9.65 jaar is.

Tabel 4.1.1

De nationaliteit van de respondenten.

	Frequentie	Percentage
Nederlands	100	98.0
Anders, namelijk:	2	2.0
Totaal	102	100.0

Tabel 4.1.2

De gezinssamenstelling van de respondenten.

	Frequentie	Percentage
Samenwonend/gehuwd zonder kinderen, maar in verwachting van een kindje	3	2.9
Eenoudergezin	8	7.8
Tweeoudergezin	87	85.3
Samengesteld gezin, namelijk:	4	3.9
Totaal	102	100.0

Tabel 4.1.3

Het aantal en de gemiddelde leeftijd van de kinderen en de hoogst afgeronde opleiding en het inkomen van de opvoeder.

	<i>N*</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>	<i>GEM</i>	<i>SD</i>
Aantal kinderen	100	1	4	2.23	0.72
Gemiddelde leeftijd kinderen	100	0	23.50	9.65	5.85
Hoogst afgeronde opleiding	102	2	8	6.79	1.42
Inkomen	92	1	5	3.62	0.94

* De N verschilt hier per variabele omdat de vraag over het inkomen niet verplicht was en omdat twee personen in verwachting zijn van hun eerste kindje en nog geen kinderen hebben.

Jongeren

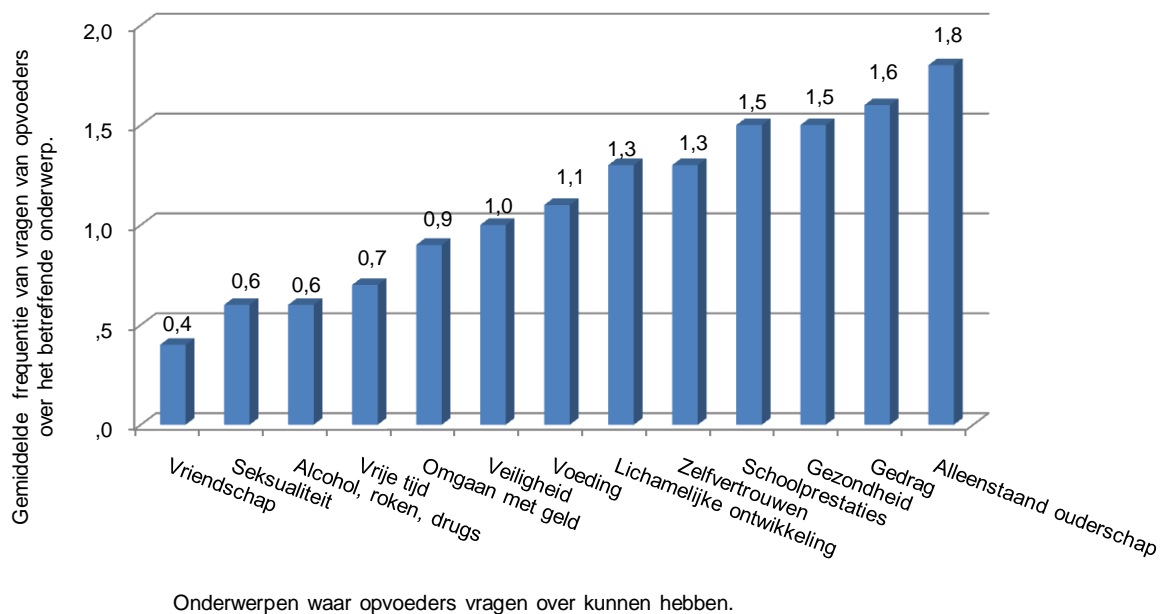
Bij de jongeren is enkel de woonplaats een achtergrondvariabele. De nationaliteit, het aantal broers/zussen en de gezinssamenstelling zijn niet aan bod gekomen tijdens de focusgroepen. De woonplaats van de jongeren is bij de methode al besproken. De verklarende variabelen bestaan voor de jongeren uit de sekse en leeftijd; deze zijn eveneens bij de methode al toegelicht.

4.2 Beschrijvende analyses en t-toetsen

Onderwerpen - opvoeders

De eerste hypothese ging over de frequentie van vragen die opvoeders hebben over verschillende opvoedingskwesties. In figuur 4.2.1 op de volgende bladzijde zijn de gemiddelde scores hiervan weergegeven; een hogere score komt overeen met een hogere frequentie van vragen over dat onderwerp. De gemiddelde scores op de onderwerpen van alle opvoeders lopen uiteen van 0.0 tot 1.8. Opvoeders scoren gemiddeld het hoogst op de onderwerpen *gedrag* en *alleenstaand ouderschap*. Dit betekent dat ze over deze onderwerpen het vaakste vragen hebben. Bij het laatste onderwerp zijn echter alleen de respondenten geselecteerd die kinderen opvoeden in een eenoudergezin omdat alleenstaand ouderschap voor respondenten uit een tweoudergezin niet van toepassing is. Bij de overige onderwerpen worden de antwoorden van alle opvoeders meegenomen. De laagste scores worden toegekend aan de onderwerpen *vriendschap* en *seksualiteit*. Hierover hebben de opvoeders het minst vaak vragen. Gemiddeld scoren de opvoeders op alle onderwerpen een 1.1. De score 1 bij deze vragen correspondeert met de frequentie 'zelden'. Dit betekent dat de opvoeders over alle onderwerpen gemiddeld zelden vragen hebben.

De eerste hypothese stelt dat opvoeders in dit onderzoek vaker vragen hebben over de onderwerpen schoolprestaties, gedrag, gezondheid, lichamelijke ontwikkeling, alcohol en drugs en seksualiteit in vergelijking met de onderwerpen zelfvertrouwen, vriendschap, veiligheid, voeding, vrije tijd, omgaan met geld en alleenstaand ouderschap. Een *t*-toets wijst uit dat deze hypothese bevestigd kan worden. Opvoeders hebben over de eerste groep onderwerpen vaker vragen ($M = 1.19$, $SD = 0.53$) in vergelijking met de tweede groep onderwerpen ($M = 0.81$, $SD = 0.55$), $t = 8.86$ ($df = 99$), $p = .00$.

Figuur 4.2.1

De frequentie* van vragen van opvoeders over diverse opvoedingsgerelateerde onderwerpen. N=100*

* Een lagere frequentie betekent dat opvoeders minder vaak vragen over dat onderwerp hebben.

** Bij het onderwerp *alleenstaand ouderschap* is een selectie gemaakt met respondenten uit eenoudergezin: N=8.

Onderwerpen - jongeren

De tweede hypothese stelt dat jongeren vaker vragen hebben over de onderwerpen alcohol, roken, drugs, seksualiteit, voeding, eetstoornissen, gewicht, stress en sporten in vergelijking met de onderwerpen lichamelijke veranderingen, menstruatie, lichamelijk en seksueel misbruik en werk. In de focusgroepen bleek dat jongeren over 33 verschillende onderwerpen vragen kunnen hebben. Enkele onderwerpen kwamen in alle of in meerdere focusgroepen ter sprake en leven duidelijk onder de jongeren. Andere onderwerpen werden slechts één keer door één iemand aangestipt en spelen blijkbaar een kleinere rol. De onderwerpen die in alle focusgroepen naar voren kwamen, zijn: *werk/bijbaan vinden* en *seksualiteit*. De volgende onderwerpen werden in 4 van de 5 focusgroepen ter sprake gebracht: *schoolzaken*, *voeding/eetstoornissen*, *gewicht*, *bewegen/sporten*, *alcohol* en *pesten*. Onderwerpen die in 3 van de 5 focusgroepen ter sprake werden gebracht zijn: *drugs*, *veiligheid*, *wonen* en *geldzaken*. De resterende 21 onderwerpen werden in 2 of in 1 focusgroep genoemd. Deze zijn te zien in tabel 4.2.1 op de volgende bladzijde. Tot slot gaven alle jongeren aan dat zij – hoofdzakelijk door voorlichting – geen vragen hebben over het onderwerp *roken*. De jongeren denken hier al genoeg informatie over te hebben. De tweede hypothese kan gedeeltelijk bevestigd worden. De onderwerpen alcohol, seksualiteit, voeding, eetstoornissen, gewicht en sporten leven inderdaad erg onder de jongeren. Daarnaast hebben de jongeren – in overeenstemming met de hypothese minder vaak vragen over de onderwerpen lichamelijke veranderingen, menstruatie en lichamelijk en seksueel misbruik. In tegenstelling tot de hypothese hebben de jongeren over de onderwerpen roken, drugs en stress echter weinig vragen, maar over werk hebben zij juist vaak vragen.

Tabel 4.2.1

Het aantal focusgroepen waarin de jongeren bepaalde onderwerpen ter sprake brachten.

Aantal focusgroepen	Onderwerpen
5 focusgroepen	• Werk/bijbaan vinden • Seksualiteit (o.a. soa's, ongewenste zwangerschap, voorbehoedsmiddelen)
4 focusgroepen	• Schoolzaken • Bewegen/sporten • Voeding/eetstoornissen • Alcohol • Gewicht • Pesten
3 focusgroepen	• Drugs • Wonen • Veiligheid • Geldzaken (minimumsalaris, studiefinanciering, belasting)
2 focusgroepen of 1 focusgroep	• Omgaan/relatie met ouders • Discriminatie • Scheiding van ouders • Stress • Gezondheid • Faalangst • Lichamelijke veranderingen • Zakken voor rijbewijs • Verliefdheid • Omgaan met broers • Onzekerheid • Keuzes maken • Menstruatie • Nee leren zeggen • Mishandeling • Aangifte doen • Lichamelijk en seksueel misbruik • Ergernis van kabaal op straat • Loverboys • Iets willen regelen in de gemeente • Zelfverdedigingcursus
0 focusgroepen	• Roken

Hulpbronnen - opvoeders

De derde hypothese stelt dat Bunnikse opvoeders in de toekomst met vragen vaker naar iemand in hun eigen omgeving zullen gaan dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin. Uit de analyse blijkt dat alle Bunnikse opvoeders, op één persoon na, bij iemand in hun eigen omgeving terecht kunnen voor opvoedingsvragen. Voor de meerderheid zijn dat familieleden, vrienden, kennissen of buurtgenoten (zie figuur 4.2.2). Beduidend minder personen geven echter aan dat zij naar het JOC (Jeugd Ouders Centraal, voorloper van CJG) gaan voor informatie en advies (zie figuur 4.2.3). In figuur 4.2.4 is te zien hoeveel personen aangeven dat zij naar wel of niet naar het CJG zullen gaan. 9% van de opvoeders is er zeker van dat zij er naar toe zullen gaan.

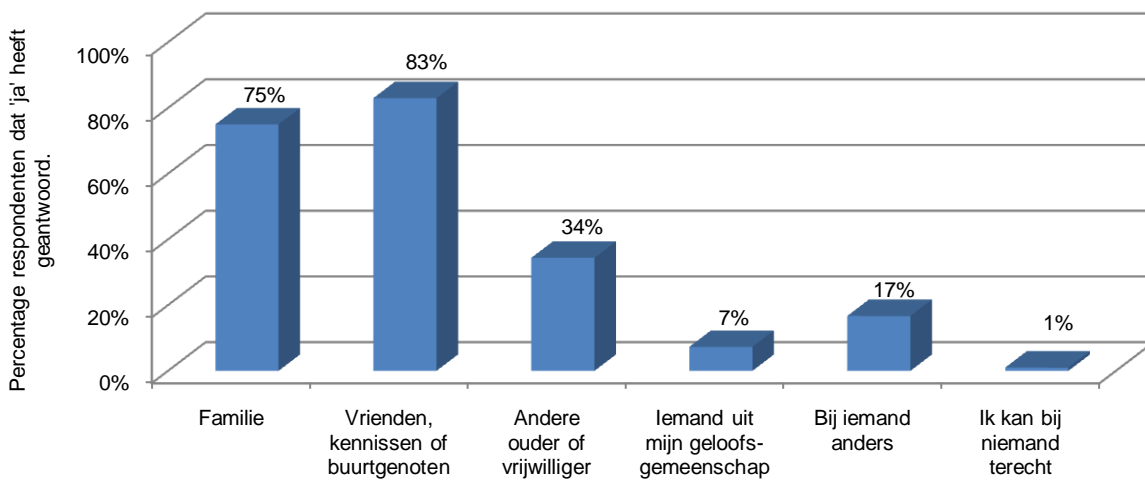
Om te onderzoeken of de ogenschijnlijke verschillen significant zijn, zijn vier *t*-toetsen uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn te zien in tabel 4.2.2. Uit de *t*-toetsen blijkt dat opvoeders vaker naar familie en vrienden zullen gaan dan dat zij naar het JOC of het CJG zullen gaan, $p's < 0.05$. De hypothese kan hiermee bevestigd worden.

Tabel 4.2.2

Resultaten van gepaarde t-toetsen.

	GEM	SD	t-toets met	t	p	N
Naar familie	0.75	0.44				96
Naar JOC (voorloper CJG)	0.07	0.26	Familie * JOC	12.01	0.00*	96
Naar CJG	2.14	1.03	Familie * CJG	-12.14	0.00*	96
Naar vrienden	1.67	0.75				96
Naar JOC (voorloper CJG)	0.07	0.26	Vrienden * JOC	19.79	0.00*	96
Naar CJG	2.14	1.03	Vrienden * CJG	-3.76	0.00*	96

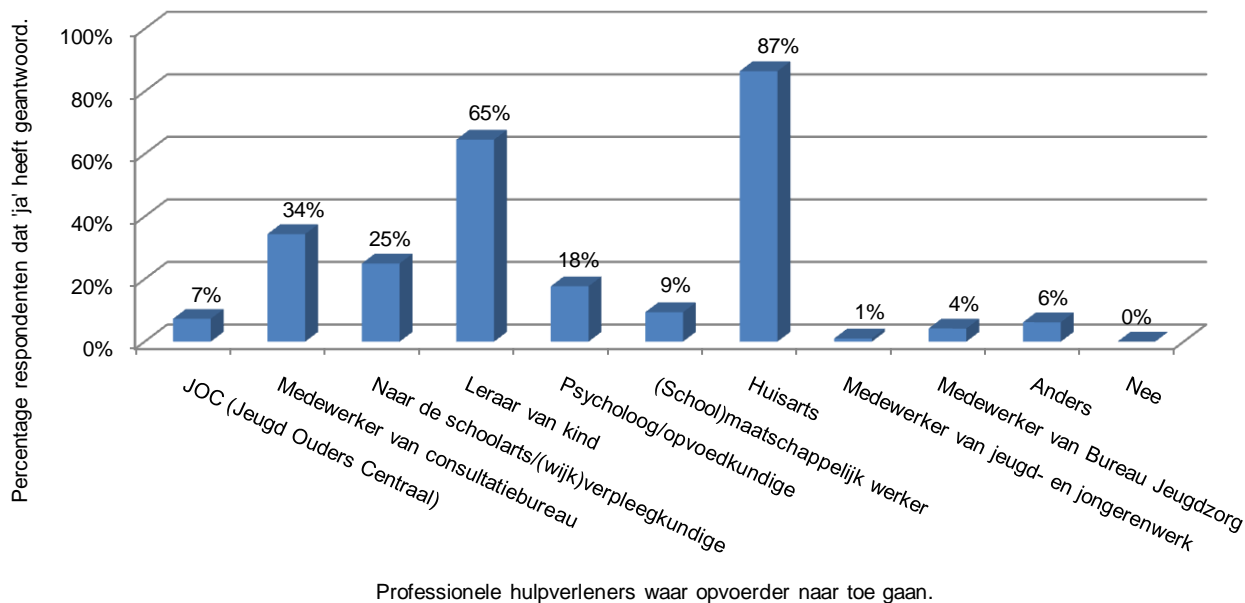
* $p < .01$

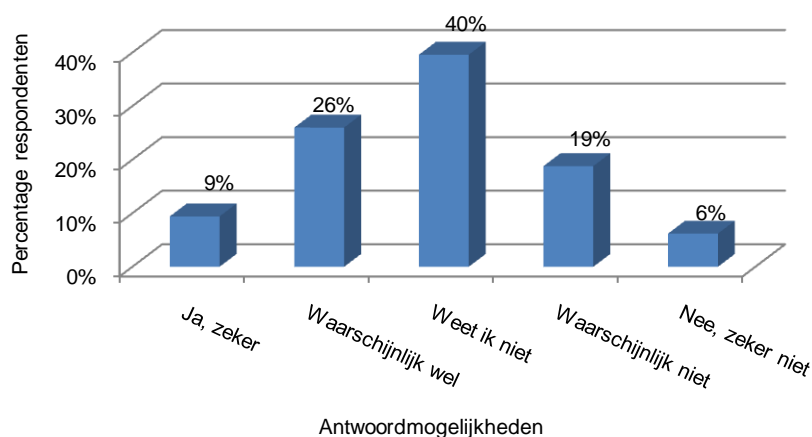
Personen in eigen omgeving waar men advies kan vragen over de opvoeding

Figuur 4.2.2

Personen in de eigen omgeving waarbij opvoeders terecht kunnen voor informatie of advies omtrent de opvoeding. N=96

Figuur 4.2.3
Professionele hulpverleners waar opvoeders naar toe gaan voor informatie of advies omtrent de opvoeding. N=96

Figuur 4.2.4
Antwoorden op de vraag of de opvoeder in de toekomst voor informatie of advies naar het CJG zou gaan. N=96

Hulpbronnen - jongeren

De vierde hypothese stelt dat de Bunnikse jongeren in de toekomst met vragen vaker naar iemand in hun eigen omgeving zullen gaan dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin. Uit de antwoorden van de jongeren in de focusgroepen komt duidelijk naar voren dat zij voor opgroevragen bij personen in hun eigen omgeving terecht kunnen. In tabel 4.2.3 is weergegeven in hoeveel focusgroepen bepaalde hulpbronnen genoemd werden. Ouders en vrienden werden in alle focusgroepen genoemd en zijn de eerste personen

naar wie de jongeren toe gaan met een vraag of voor advies. Het hangt met name van de leeftijd af of de jongeren eerst hun ouders of eerst hun vrienden om advies vragen. Hier wordt later op teruggekomen bij het verband tussen leeftijd en behoeften. Tevens werd internet in alle focusgroepen genoemd als een bron waar zij informatie vandaan halen. Oudere broers of zussen, andere familieleden of iemand op school worden in drie focusgroepen ook als hulpbron genoemd. Voor bepaalde jongeren geldt hun broer of zus alleen als hulpbron als zij zeker weten dat zij hem/haar kunnen vertrouwen en als zij weten dat hij/zij niets doorvertelt aan hun ouders.

De antwoorden op de vraag of jongeren naar het CJG zullen gaan voor informatie of advies levert een ander plaatje op in vergelijking met het gemak waarmee zij iemand in hun eigen omgeving om raad vragen. In slechts één groep waren de jongeren er zeker van dat zij in de toekomst naar het Centrum voor Jeugd en Gezin zullen gaan. In de overige 4 groepen werd er minder positief over een bezoek aan het CJG gepraat. In één groep zeiden de jongeren dat ze er alleen naar toe gaan als alle andere hulpbronnen niet tot het antwoord op de vraag hebben geleid; het CJG is in hun geval het laatste redmiddel. De jongeren uit een andere groep gaven aan dat ze er alleen voor heel belangrijke vragen naar toe zullen gaan en in twee andere groepen werd duidelijk gezegd dat zij er niet naar toe zullen gaan.

Bovenstaande informatie bevestigt de hypothese. Jongeren zullen sneller naar iemand in hun eigen omgeving gaan voor informatie of advies dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin.

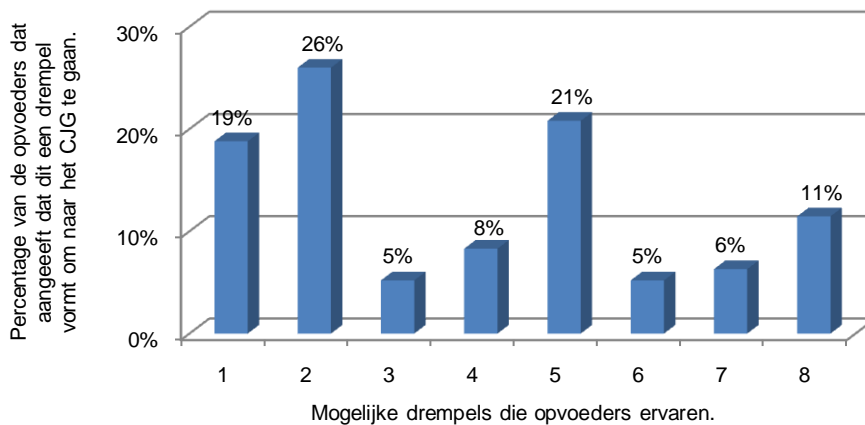
Tabel 4.2.3

Het aantal focusgroepen waarin de jongeren aangaven bepaalde hulpbronnen te raadplegen.

Aantal focusgroepen	Hulpbronnen die jongeren raadplegen voor informatie en advies.	
5 focusgroepen	• Ouders • Vrienden of vriendinnen	• Internet
3 focusgroepen	• Oudere broer of zus • Andere familie (bv neef/nicht)	• Leraar of lerares op school
2 focusgroepen of 1 focusgroep	• Jeugdjournaal • Huisarts	• Folders die bij de huisarts liggen • CJG
0 focusgroepen	• Bibliotheek	

Drempels - opvoeders

De tweede deelvraag van dit onderzoek zoekt naar de drempels die opvoeders en jongeren ervaren om naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te gaan. Bij deze deelvraag zijn geen hypothesen opgesteld, omdat dit niet uit de theorie volgde. Uit de analyse van de resultaten van de opvoeders blijkt dat onzekerheid over wat er met de informatie gebeurt, twijfels over de betrouwbaarheid van de informatie die het CJG biedt, twijfels over de vertrouwelijkheid en twijfels over de expertise en daadkracht van de medewerkers de grootste drempels vormen om niet naar het CJG te gaan. Respectievelijk 26%, 21%, 19% en 11% van de respondenten geven aan dat dit een reden is om niet naar het CJG te gaan (zie figuur 4.2.5).

Figuur 4.2.5

Drempels van opvoeders die verhinderen dat ze naar het CJG gaan. N=96

Toelichting figuur 4.2.5.:

- 1 = Twijfels over vertrouwelijkheid
- 2 = Onzekerheid wat er met informatie gebeurt
- 3 = Onrespectvolle behandeling
- 4 = Schaamte voor probleem
- 5 = Twijfels over betrouwbaarheid van de informatie die het CJG geeft
- 6 = Bang dat bekenden je naar binnen zien gaan
- 7 = Angst voor de stempel probleemouder/probleemgezin
- 8 = Twijfels over expertise en daadkracht van medewerkers

Drempels - jongeren

In de focusgroepen bleek dat er 20 verschillende drempels bestaan die een bezoek aan het CJG voor jongeren kunnen verhinderen. De twee drempels *twijfels over de anonimiteit* en *schaamte voor het probleem* werden in alle focusgroepen genoemd en spelen duidelijk de grootste rol. De jongeren hadden met name over de anonimiteit veel vragen en opmerkingen, bijvoorbeeld: *Maar vertellen jullie het ook echt niet tegen hun ouders dan? Een reden om niet te gaan is, bang zijn dat je ouders moeten komen. Als er kinderen heen gaan, dan is het belangrijk dat je ze er zeker van maakt dat ze het er met niemand over hebben en ook niet met hun ouders. Als je alleen maar je voornaam zegt, kunnen ze ook je ouders niet bellen.* Daarnaast werd in alle focusgroepen de drempel *onbekendheid* ter sprake gebracht. Op dit moment is er in de gemeente Bunnik al een soort voorloper van het CJG aanwezig. Hier kunnen jongeren op dit moment terecht voor vragen of voor advies. Geen enkele jongere gaf echter aan daar ooit te zijn geweest en niemand was van het bestaan van dat centrum op de hoogte.

In vier focusgroepen werd gezegd dat jongeren al *op een andere manier aan hun informatie komen*. In drie focusgroepen werden de volgende twee drempels genoemd: *locatie van het CJG* en *angst voor stempel probleemkind*. De overige 14 drempels werden in twee of in een focusgroep genoemd. Deze zijn te zien in tabel 4.2.4.

Tabel 4.2.4

Het aantal focusgroepen waarin de jongeren bepaalde drempels ter sprake brachten.

Aantal focusgroepen	Drempels
5 focusgroepen	• Twijfels over anonimiteit • Schaamte • Onbekendheid; vergeten dat het CJG er is
4 focusgroepen	• Andere manier om aan informatie te komen (ouders, vrienden, internet)
3 focusgroepen	• Locatie: het CJG ligt ver weg • Angst voor stempel 'probleemkind.
2 focusgroepen of 1 focusgroep	• Betalen voor de hulpverlening • Onbekendheid wat er met de informatie gebeurt • Hulpverlener is een bekende • Angst om hulpverlener ergens anders tegen te komen • Geen problemen; bezoek aan CJG is niet nodig • Angst dat hulpverlener het doorvertelt aan andere collega's • Hulpverleners nemen de jongeren niet serieus • Moeilijk om persoonlijke zaken met vreemden te bespreken • Beeld: je gaat naar de gemeente toe • Onhandige openingstijden • Angst dat ze zaken doorspelen aan de politie
0 focusgroepen	• Betrouwbaarheid van de informatie die het CJG biedt • Onrespectvolle behandeling • Slechte manier van vragen stellen

Sekse - jongeren

De achtste hypothese stelt dat meisjes vaker vragen over onderwerpen die met opgroeien te maken hebben en vaker naar het CJG zullen gaan dan jongens. Uit de resultaten van de focusgroepen bleek dat er een aantal specifieke onderwerpen is waar meisjes meer vragen over hebben, namelijk *menstruatie*, *voeding* en *gewicht*. Jongens leken vaker het onderwerp *geldzaken* op te noemen. Met de data van de focusgroepen is het echter moeilijk om dit met 100% zekerheid vast te stellen. Dit komt allereerst doordat de verdeling van jongens en meisjes niet gelijk was; dit zou een vertekend beeld kunnen opleveren. Daarnaast bleek bij de analyse dat het lastig was om te tellen hoeveel onderwerpen meisjes opnoemden en hoeveel onderwerpen jongens door jongens ter sprake werden gebracht. Bovenstaande hypothese kan dus niet bevestigd worden omdat uit de resultaten van de focusgroepen dit geslachtseffect niet duidelijk genoeg naar voren komt.

Leeftijd - jongeren

De negende hypothese stelt dat jongeren van 11 jaar minder vragen over seksualiteit hebben en dat zij vaker naar hun ouders of het CJG zullen gaan met opgroeivragen dan jongeren van 15 jaar en ouder. Deze hypothese kan bevestigd worden. In de groepen met jongeren van 11 jaar werd het onderwerp *seksualiteit* minder vaak naar voren gebracht in vergelijking met de groepen met jongeren vanaf 14/15 jaar. Bij de focusgroepen met jongeren van 14/15 jaar speelden *omgaan met ouders* en *lichamelijke veranderingen* ook een grotere rol. De jongeren tussen 18 en 23 jaar hadden echter meer vragen over *geldzaken* en *wonen* dan de jongere jongeren.

Uit de focusgroepen bleek dat de jongeren van 11/12 jaar met vragen vrijwel altijd naar hun ouders gaan. De jongeren vanaf 15/16 jaar doen dit echter minder snel; zij stellen hun vraag eerst aan vrienden of vriendinnen. Tevens waren alleen de jongeren van 11/12 ervan overtuigd dat zij in de toekomst naar het CJG zullen gaan. De bovenstaande hypothese kan dus bevestigd worden.

4.3 Verklarende analyses

Hypothese vijf, zes en zeven toetsen het effect van drie factoren van de opvoeders op de afhankelijke variabelen. Deze drie factoren zijn het geslacht en de sociaal economische status (opgesplitst in opleiding en inkomen) van de opvoeder en de gemiddelde leeftijd van zijn/haar kinderen. De afhankelijke variabelen in deze hypothesen zijn de onderwerpen waarover opvoeders tijdens de opvoeding vragen kunnen hebben, de variabele die de gemiddelde frequentie van vragen over de opvoeding meet en de variabele die de waarschijnlijkheid van een toekomstig bezoek aan het CJG meet. Met regressieanalyses is gekeken of de drie factoren een voorspellende waarde hebben op deze afhankelijke variabelen. In de regressieanalyse is gecontroleerd voor het geslacht, aantal kinderen, woonplaats en gezinssamenstelling. De resultaten van de regressieanalyses zijn weergegeven in tabel 4.3.1 op de volgende bladzijde.

Tabel 4.3.1

Regressieanalyse met als voorspellende variabelen de variabelen gemiddelde leeftijd kinderen, opleiding, inkomen en geslacht van opvoeder en als afhankelijke variabelen de opvoedingskwetsies waarover opvoeders vragen kunnen hebben en de variabele die een bezoek aan het CJG meet. Gecontroleerd voor aantal kinderen, woonplaats en gezinssamenstelling.

	Lichamelijke ontwikkeling	Gezondheid	Schoolprestaties	Gedrag	Zelfvertrouwen	Voeding	Vriendschap	Alcohol, roken, drugs
Gem. leeftijd kinderen	-.435 **	-.301**	.149	-.032	.127	-.284*	.224	.480**
Opleiding	.070	-.080	.037	-.019	.092	-.098	.074	.250*
Inkomen	-.102	-.004	.026	-.092	.001	.190	-.053	.113
Geslacht	.023	-.040	-.014	.025	.108	-.182	.022	.030
Aantal kinderen	-.032	.116	-.026	-.069	-.165	-.083	-.071	.224
Woonplaats	-.143	.070	-.035	-.108	-.017	.107	-.007	-.042
Gezinssamenstelling	-.071	.027	-.029	-.014	-.006	.018	-.006	-.193
<i>Constante</i>	2.286	1.995	1.116	2.521	.978	1.681	.162	-2.155
r^2	.260**	.088	.023	.026	.044	.136	.049	.348**

	Vrije tijd	Seksualiteit	Omgaan met geld	Veiligheid	Alleenstaand ouderschap ^{a)}	Gemiddelde	Naar CJG in toekomst	Aantal ervaren drempels ^{b)}
Gem. leeftijd kinderen	.230*	.314**	.018**	.061	-3.848	-.209	.237*	-.120
Opleiding	.066	.214	.084*	-.051	-1.775	-.093	.019	-.169
Inkomen	.020	.142	.113	.000	-.289	-.043	-.116	.029
Geslacht	.052	.099	.216	.004	-2.940	-.025	-.220*	-.061
Aantal kinderen	-.043	.041	.137	-.006	-1.680	.055	.058	-.095
Woonplaats	.060	-.015	.194	.043	-2.015	.054	-.002	-.063
Gezinssamenstelling	-.011	-.088	.303	-.146	-	.063	-.064	0.95
<i>Constante</i>	.048	-1.175	-1.076	1.216	40.255	4.455	2.977	3.350
r^2	.053	.152	.213**	.023	.969	.051	.130	.045

* $p < .05$ ** $p < .01$ ^{a)} Bij alleenstaand ouderschap zijn enkel de respondenten uit een eenoudergezin geselecteerd.^{a)} Hierover zijn geen hypothesen opgesteld. Tevens zijn er geen significante resultaten gevonden die relevant zijn om te vermelden.

Sekse - opvoeders

De vijfde hypothese stelt dat moeders vaker vragen over opvoedingskwesties hebben dan vaders en dat zij in de toekomst vaker naar het Centrum voor Jeugd en Gezin zullen gaan. Uit de analyses blijkt dat moeders niet vaker vragen over 13 opvoedingskwesties hebben dan vaders. Dit tonen de *t*-toetsen aan, p 's > .22. Hetzelfde geldt voor de variabele waarbij per respondent het gemiddelde wordt genomen van alle opvoedingskwesties; de gemiddelde score van moeders verschilt niet significant van de score van vaders (zie tabel 4.3.2). Het geslacht van de opvoeder is tevens als dummyvariabele in regressieanalyses meegenomen, omdat hierin gecontroleerd kan worden voor andere variabelen. Ook uit deze analyses blijkt dat er geen sekseverschil bestaat in de frequentie van vragen over de opvoeding (zie tabel 4.3.1).

Er blijkt wel een verschil tussen moeders en vaders te zijn bij de vragen die een bezoek aan het JOC (voorloper CJG) of het CJG meten. Bij alle onderwerpen waar opvoeders vragen over kunnen hebben, is de vraag gesteld of zij daarmee in de toekomst naar het CJG zullen gaan. Een *Chi*²-toets wijst uit dat mannen en vrouwen op 11 van de 13 opvoedingskwesties hier niet in verschillen, p 's > .09. Op de twee overige variabelen blijkt er wel een verschil te zijn tussen de antwoorden van mannen en vrouwen. Voor vragen over de gezondheid van hun kind geven vrouwen significant vaker aan dat zij hiermee naar het CJG zullen gaan dan mannen, $\chi^2(2, N = 96) = 7.72, p = .02$. Hetzelfde geldt voor vragen over de voeding; ook hiermee gaan vrouwen sneller naar het CJG, $\chi^2(2, N = 96) = 7.91, p = .02$. Tevens verschillen de antwoorden van mannen en vrouwen significant van elkaar op de algemene vraag of zij in de toekomst voor informatie of advies naar het Centrum voor Jeugd en Gezin zullen gaan. Zowel uit de regressieanalyse (zie tabel 4.3.1) als uit de *t*-toets (zie tabel 4.3.2) blijkt dat vrouwen iets meer geneigd zijn om in de toekomst naar het CJG te gaan in vergelijking met mannen.

De zesde hypothese kan deels bevestigd worden. De data ondersteunt niet dat moeders vaker vragen over de opvoeding hebben dan vaders; ze hebben even vaak vragen. De huidige studie bevestigt echter wel dat in de toekomst meer moeders naar het CJG zullen gaan dan vaders.

Tabel 4.3.2

Beschrijvende kenmerken van mannen en vrouwen op een aantal variabelen en de uitkomsten van de t-toetsen.

	Mannen		Vrouwen		<i>t</i> -toets
	GEM	SD	GEM	SD	
Gemiddeld aantal vragen over alle onderwerpen*	0.97	0.59	0.90	0.46	$t = -0.67 (df = 94), p = .50$
Toekomst naar CJG?***	3.35	0.85	2.73	1.05	$t = 1.77 (df = 90), p = .01$

* De antwoordmogelijkheden liepen van 0 tot 4 waarbij 0 stond voor 'nooit' en 4 voor 'heel vaak'.

** De antwoordmogelijkheden liepen van 1 tot 5 waarbij 1 stond voor 'ja, zeker wel' en 5 voor 'nee, zeker niet'.

Leeftijd van kinderen – opvoeders

De zesde hypothese stelt dat naarmate de kinderen ouder worden opvoeders minder vaak vragen hebben over de lichamelijke ontwikkeling en gezondheid, maar juist meer over het zelfvertrouwen, de vriendschappen en het gedrag van hun kind en tevens zullen zij minder vaak naar het CJG gaan. Zoals uit de regressieanalyse blijkt, kan deze hypothese gedeeltelijk bevestigd worden. In de tabel waar de resultaten van de regressieanalyse worden weergegeven, blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de kinderen in vergelijking met de andere factoren, de grootste voorspeller is op de afhankelijke variabelen. De gemiddelde leeftijd van de kinderen is op 7 van de 13 onderwerpen een voorspeller van de score op dat onderwerp. Uit de analyse blijkt dat de hypothese bevestigd kan worden voor de onderwerpen *lichamelijke ontwikkeling* en *gezondheid*. Hierover hebben opvoeders, zoals de hypothese voorspelt, minder vragen naarmate het kind ouder wordt. Hetzelfde blijkt te gelden voor het onderwerp *voeding*.

Bovenstaande hypothese kan niet bevestigd worden voor de onderwerpen *zelfvertrouwen*, *vriendschap en gedrag*. De leeftijd van het kind is geen significante voorspeller van het aantal vragen over deze onderwerpen en er kan dus niet gesteld worden dat het aantal vragen over deze onderwerpen toeneemt als een kind ouder wordt. Dit geldt wel voor de onderwerpen *alcohol/roken/drugs*, *seksualiteit*, *vrije tijd* en *omgaan met geld*.

Tot slot blijkt uit de regressieanalyse dat de leeftijd van de kinderen een significante voorspeller is van een toekomstig bezoek van opvoeders aan het CJG. Naarmate een kind ouder wordt, zullen opvoeders vaker naar het CJG gaan. De richting van dit verband is echter in tegenstelling met de hypothese. De hypothese kan op dit punt dus niet bevestigd worden.

Sociaaleconomische status - opvoeders

De zevende hypothese stelt dat opvoeders met een hoge economische status vaker vragen over de opvoeding hebben en vaker naar het CJG zullen gaan dan opvoeders met een lage sociaaleconomische status. De sociaaleconomische status is gemeten met twee variabelen: opleidingsniveau en inkomen. Uit de regressieanalyse blijkt dat het opleidingsniveau van de opvoeder in twee gevallen een significante voorspeller is van het aantal vragen dat de opvoeder heeft. Het opleidingsniveau hangt positief samen met het aantal vragen over de onderwerpen *alcohol/roken/drugs* en *omgaan met geld* (zie tabel 4.3.1). Dit betekent dat naarmate een opvoeder hoger is opgeleid, hij/zij meer vragen over deze onderwerpen heeft. Dit ligt in lijn met de hypothese. Op de andere variabelen die het aantal vragen van de opvoeders meten en op de variabele die het gemiddelde aantal vragen meet over alle onderwerpen blijkt het opleidingsniveau geen significante voorspeller te zijn. Tevens bestaat er geen verband tussen het opleidingsniveau en een toekomstig bezoek aan het CJG (zie tabel 4.3.1).

In tabel 4.3.1 is te zien dat het inkomen van de respondent in geen enkel geval een significante voorspeller is van de frequentie van vragen over opvoedingskwesties. Op de variabele die het gemiddelde meet van alle onderwerpen en op de variabele die een toekomstig bezoek aan het CJG meet, heeft inkomen een negatieve regressiecoëfficiënt. Een negatieve regressiecoëfficiënt zou juist betekenen dat een hoger inkomen duidt op minder vragen over de opvoeding en op minder bezoeken aan het CJG. Als dit significant zou zijn, zou het tegenovergesteld zijn aan de verwachting. Doordat zowel opleidingsniveau als inkomen geen significantie voorspeller zijn op de variabele die het gemiddeld aantal vragen meet en de

variabele die een toekomstig bezoek aan het CJG meet, kan de bovenstaande hypothese niet bevestigd worden. Opvoeders met een hoge sociaaleconomische status hebben even vaak vragen over de opvoeding en zullen even vaak het CJG bezoeken als opvoeders met een lage sociaaleconomische status. Het opleidingsniveau is enkel een significante voorspeller als het gaat om vragen over *alcohol/roken/drugs* en *omgaan met geld*.

Controle variabelen

In de regressieanalyse is gecontroleerd voor het aantal kinderen, de woonplaats en de samenstelling van het gezin. Deze variabelen zijn in geen enkel geval een significante voorspeller van de frequentie van vragen over alle onderwerpen. Tevens zijn zij geen voorspeller van een toekomstig bezoek aan het CJG.

5. DISCUSSIE

5.1 Inleiding

Het doel van deze studie is om een antwoord te krijgen op de volgende vraag:

Wat is het effect van persoonskenmerken van opvoeders en jongeren op hun behoeften omtrent het Centrum voor Jeugd en Gezin en op welke manier kan het Bunnikse CJG aan deze behoeften voldoen?

Met behulp van de antwoorden op de deelvragen, zal bovenstaande onderzoeksvraag beantwoord worden in paragraaf 5.2. Vervolgens zullen in paragraaf 5.3 de positieve en negatieve kanten van dit onderzoek aan bod komen. Tot slot worden in paragraaf 5.4 aanbevelingen gedaan voor het beleid van de gemeente Bunnik en voor toekomstig onderzoek.

5.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Deelvraag I : *opvoeders hebben minder vragen maar gaan vaker naar het CJG dan jongeren*

De eerste deelvraag betrof de behoeften van de opvoeders en jongeren aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin. Uit de resultaten bleek dat de opvoeders over het algemeen weinig vragen over de opvoeding hebben. De meeste vragen gaan over alleenstaand ouderschap (voor opvoeders uit een eenoudergezin), schoolprestaties, gezondheid en gedrag. De jongeren bleken in het algemeen vaker vragen te hebben dan opvoeders en met name over de onderwerpen: werken/bijbaan, seksualiteit, schoolzaken, voeding/eetstoornissen, gewicht, bewegen/sporten, alcohol en pesten. Het onderwerp schoolzaken komt bij zowel opvoeders als jongeren terug. Daarnaast hebben opvoeders vaak vragen over de gezondheid van hun kind en jongeren hebben vragen over voeding en gewicht. Het zou kunnen zijn dat de opvoeders bij gezondheid ook denken aan het (on)gezonde gewicht van hun kind(eren). Werken en het vinden van een bijbaan is een onderwerp waar jongeren vragen over hebben, maar uit dit onderzoek blijkt niet dat hun opvoeders zich hier mee bezig houden.

Het feit dat de Bunnikse opvoeders weinig vragen hebben, is niet in overeenstemming met de conclusie van Jacobson en Engelbrecht (2000) dat ouders over veel onderwerpen informatie willen. Een verklaring voor dit verschil zou kunnen zijn dat de opvoeders uit de onderzoeken niet met elkaar te vergelijken zijn. De onderzoekspopulatie van het onderzoek van Jacobson en Engelbrecht (2000) bestaat uit opvoeders uit de Verenigde Staten uit zowel stedelijke als landelijke gebieden. De Bunnikse respondenten zijn allen echter afkomstig uit een niet-stedelijk gebied. Hier kan de omgeving dusdanig anders zijn dat dit minder opvoedingsvragen met zich mee brengt.

Het merendeel van de onderwerpen waar jongeren vragen over hebben komt ook in andere onderzoeken naar voren (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001; Rolinson, 1998). Een duidelijk verschil tussen deze studie en andere studies zijn vragen over de onderwerpen roken en werken/bijbaan. De jongeren uit deze studie gaven aan dat zij geen vragen over roken hebben omdat zij er al veel voorlichting over heb-

ben gehad. Dit is een plausibele verklaring, het is echter niet bekend of de jongeren uit het onderzoek van Ackard en Neumark-Sztainer (2001) geen of minder voorlichting over roken hebben gehad. Het onderwerp werken/bijbaan kwam in andere onderzoeken niet naar voren; dit kan het gevolg zijn dat deze onderzoeken zich voornamelijk op onderwerpen rondom de gezondheid hebben gericht (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001; Rolinson, 1998).

Binnen deze studie is tevens onderzocht wat de behoefte voor het CJG in het algemeen is. Alle opvoeders en jongeren kunnen in hun eigen omgeving met vragen terecht. Dit komt overeen met de resultaten van eerdere onderzoeken onder opvoeders (Rispen, Hermanns & Meeus, 1995) en jongeren (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001). Daarnaast gaf ongeveer 35% van de opvoeders en een nog kleiner percentage van de jongeren aan in de toekomst (waarschijnlijk) naar het Centrum voor Jeugd en Gezin te zullen gaan. Voor de jongeren komt dit overeen met eerdere onderzoeksresultaten (Ackard & Neumark-Sztainer, 2001). Bij de opvoeders komt dit niet geheel overeen met conclusie van Rispen e.a. (1995) dat vrijwel alle opvoeders geen interesse hebben in opvoedondersteuning. Dit verschil kan eventueel verklaard worden doordat de studie van Rispen e.a. 15 jaar geleden is uitgevoerd. Wellicht zijn er in de afgelopen jaren veranderingen opgetreden met het gevolg dat opvoeders in deze tijd meer behoefte hebben aan opvoedingsondersteuning.

Deelvraag II : *opvoeders hebben twijfels over anonimiteit en deskundigheid van het CJG*

jongeren ervaren schaamte om naar CJG te gaan en hebben twijfels over anonimiteit

De tweede deelvraag onderzocht welke drempels opvoeders en jongeren ervaren om voor informatie en advies naar het CJG te gaan. Uit de resultaten blijkt dat bij de opvoeders met name de volgende vier drempels een rol spelen: onzekerheid wat er met de informatie gebeurt, twijfels over de betrouwbaarheid, twijfels over de betrouwbaarheid van informatie die het CJG biedt en twijfels over de deskundigheid van de medewerkers. De aanwezigheid van de eerste twee drempels lijken erop dat opvoeders anonimiteit belangrijk vinden. Dit blijkt bij de jongeren heel erg belangrijk te zijn; zij willen in sommige gevallen niet dat hun ouders geïnformeerd worden. Daarnaast is schaamte voor de vraag of het probleem voor de jongeren een grote drempel. Al de hierboven genoemde drempels komen ook in eerdere onderzoeken (Utting, 2008; Ackard & Neumark-Sztainer, 2001) naar voren, behalve de drempel dat opvoeders twijfelen aan de deskundigheid van de medewerkers.

Deelvraag III : *moeders en vader hebben even vaak vragen, moeders zullen vaker naar CJG gaan*

Het eerste aspect van de derde deelvraag bestond uit het achterhalen van een verband tussen de sekse van opvoeders en het aantal opvoedingsvragen. Uit dit onderzoek blijkt dat dit geslachtseffect voor de Bunnikse opvoeders niet opgaat. Dit komt niet overeen met het Nederlandse onderzoek van Speetjens, Van der Linden en Goossens (2009) waaruit blijkt dat moeders vaker vragen over de opvoeding hebben dan vaders. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de vragenlijst door relatief weinig mannen is ingevuld. Dit maakt het moeilijker om een effect te vinden. Het verschil op de vraag over een bezoek aan het CJG zijn tussen moeders en vaders echter zo groot, dat hierop wel een effect is gevonden: moeders zullen in de toekomst vaker naar het CJG gaan dan vaders.

Deelvraag III : *opvoeders van oudere kinderen hebben vragen over andere onderwerpen en zullen vaker naar het CJG gaan dan opvoeders van jongere kinderen*

Het tweede aspect van de derde deelvraag bestond uit het achterhalen van een verband tussen de leeftijd van de kinderen en het aantal vragen over de opvoeding. Dit verband werd niet gevonden. Wel bleek dat opvoeders naarmate de kinderen ouder worden minder vaak vragen over de lichamelijke ontwikkeling, voeding en gezondheid hebben en juist vaker over alcohol/roken/drugs, seksualiteit, vrije tijd en omgaan met geld. Tevens bleek dat opvoeders van oudere kinderen vaker naar het CJG zullen gaan dan opvoeders van jongere kinderen. Dit komt niet overeen met de bestaande theorie van Van Bergen, De Geus en Van Ameijden (2005) die stellen dat opvoeders van oudere kinderen beter in staat zijn om hun problemen zelf op te lossen.

Deelvraag III : *geen verschil tussen opvoeders met een hoge SES en een lage SES*

Het laatste aspect uit de derde deelvraag betrof het verband tussen de sociaaleconomische status van de opvoeder en het aantal opvoedingsvragen. De theorie van Van Bergen e.a. (2005) stelt dat opvoeders met een hoge sociaaleconomische status meer vragen over de opvoeding hebben dan opvoeders met een lage sociaaleconomische status. De resultaten van dit onderzoek laten dit verband echter niet zien. Tevens werd geen effect van sociaaleconomische status op een bezoek aan het CJG gevonden. Een verklaring hiervoor ligt hoogstwaarschijnlijk in het feit dat er in Bunnik veel hoog opgeleide mensen wonen (zie paragraaf 1.4). Dit blijkt ook uit het opleidingsniveau en het inkomen van de respondenten: 70% heeft een HBO of WO opleiding afgerond en 55% geeft aan dat hun inkomen (ver) boven het gemiddelde inkomen ligt.

Deelvraag IV : *jongere kinderen hebben over andere onderwerpen vragen en zullen vaker naar het CJG gaan dan oudere jongeren. Geen verschil tussen jongens en meisjes.*

De vierde deelvraag zoekt naar een verband tussen sekse en leeftijd van jongeren op hun behoeften aangaande het CJG. Uit dit onderzoek blijkt duidelijk dat jongeren op verschillende leeftijden over andere onderwerpen vragen hebben. Jongeren rond de 14 jaar hebben veel meer vragen over seksualiteit dan de jongere en oudere jongeren. Jongeren tussen de 18 en 23 jaar hebben weer meer vragen over geldzaken en over wonen. Deze onderzoeksresultaten liggen op dezelfde lijn als de conclusies van De Clerck e.a. (2008). Bij de jongeren bleek daarnaast nog een ander leeftijdseffect op te treden. De jongeren van ongeveer 11 jaar gaven vaker aan dat zij met vragen naar hun ouders gaan dan jongeren tussen 13 en 18 jaar. Ook waren de jongeren rond 11 jaar positiever over een toekomstig bezoek aan het CJG. Dit komt overeen met de onderzoeksresultaten van Ackard en Neumark-Sztainer (2001). Uit dit onderzoek zijn geen verschillen tussen jongens en meisjes waargenomen. Dit is een onvoorziene consequentie van de gekozen onderzoeksmethode.

Over het algemeen waren de jongeren minder positief over een bezoek aan het CJG dan de opvoeders. Tijdens de focusgroepen praatten de jongeren in een groep en het is mogelijk dat zij schaamte voelden om toe te geven dat zij naar het CJG zullen gaan. Doordat de opvoeders volledig anoniem waren, heeft dit bij hen geen rol gespeeld. Dit kan eventueel het verschil tussen de jongeren en opvoeders verklaren.

5.3 *Positieve en negatieve punten van dit onderzoek*

Een sterk punt van de huidige studie is dat zowel Bunnikse opvoeders als jongeren zijn meegenomen in het onderzoek. In diverse gemeenten in Nederland is een behoefteonderzoek uitgevoerd omtrent het CJG, maar bij enkele onderzoeken werden alleen de opvoeders benaderd, bijvoorbeeld in de gemeenten Arnhem en Almere. In andere gemeentes, bijvoorbeeld in Den Haag, zijn alleen de jongeren benaderd. Aangezien zowel de opvoeders als de jongeren gebruikers worden van het CJG, is het juist zinvol om van beide groepen te weten wat hun behoeften en hun drempels zijn. Het inlooppunt van het CJG moet namelijk op een bepaalde manier worden opgezet zodat het voor zowel de opvoeders als de jongeren een aangename plek is om naar toe te gaan. De opzet van dit onderzoek biedt echter niet alleen voordelen voor het beleid omtrent het CJG, maar de ontdekte verschillen in behoeften tussen opvoeders en jongeren levert tevens een bijdrage aan de wetenschappelijke kennis.

Zoals in de inleiding naar voren kwam, blijkt dat nog niet heel veel behoefteonderzoek onder opvoeders is uitgevoerd (Jacobson & Engelbrecht, 2000). Dat zorgt ervoor dat het huidige onderzoek kennis toevoegt aan de wetenschap. Tevens is er door dit onderzoek bekend wat de rangorde is in de drempels die opvoeders en jongeren ervaren om naar instanties te gaan die hulpverlening bieden. Het is nu bekend wat de grootste drempels zijn, welke drempels een minder grote of geen rol spelen en wat de verschillen zijn tussen de drempels die opvoeders en jongeren ervaren.

Naast bovenstaande positieve punten, kent dit onderzoek een aantal zwakke punten. Het eerste punt betreft de representativiteit van de steekproef onder de jongeren. Doordat er weinig reacties kwamen op de krantenberichten, berichten op websites en de posters die overal opgehangen waren, is via een aantal jongerenverenigingen een email naar de jongeren verstuurd. Dit heeft uiteindelijk tot meer aanmeldingen geleid. Het kan echter zijn dat jongeren die lid zijn van een jongerenvereniging niet vergelijkbaar zijn met jongeren die geen lid zijn. Hiermee moet rekening gehouden worden bij de interpretatie van de resultaten. Het tweede punt betreft de generaliseerbaarheid van de resultaten van de opvoeders. Doordat in Bunnik relatief veel hoogopgeleide mensen wonen, bestaat meer dan tweederde van de respondenten uit hoogopgeleiden. Dit kan een vertekend beeld geven van de resultaten. Tot slot is een beperking van dit onderzoek dat de sociaaleconomische status van de jongeren niet is meegenomen. Het kan zijn dat dit interessante gegevens opgeleverd zou hebben.

5.4 *Aanbevelingen*

Beleidsaanbevelingen

Uit de resultaten van dit onderzoek kan een aantal beleidsaanbevelingen voor de gemeente Bunnik worden gedaan. Dit zal een antwoord vormen op de laatste deelvraag van dit onderzoek: *Hoe kan het Centrum voor Jeugd en Gezin inspelen op de behoeften en drempels die de Bunnikse opvoeders en jongeren hebben?*

Zoals in paragraaf 2.5 werd toegelicht is voor de start van het ontwikkelen van het CJG door de Rijksoverheid al een aantal besluiten genomen. De Rijksoverheid heeft namelijk besloten dat er in iedere

gemeente een CJG moet komen Dit beleidsinstrument staat vast, dus hierover kunnen geen aanbevelingen meer worden gedaan. De aanbevelingen zullen zich specifiek richten op de inrichting en details van het beleidsinstrument, het inlooppunt van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

- *Deskundig en daadkrachtig*

Allereerst blijkt dat het Centrum voor Jeugd en Gezin deskundig en daadkrachtig moet zijn en dat zij dit ook moet uitstralen. Hoewel het CJG op dit moment nog niet operationeel is, had een aanzienlijk percentage van de respondenten het idee dat het CJG niet deskundig genoeg zal zijn. Daarnaast twijfelden veel opvoeders aan de expertise en daadkracht van de medewerkers. Het kan zijn dat dit niet voor de opvoeders uit andere gemeenten geldt. Het merendeel van de inwoners van Bunnik en van respondenten uit dit onderzoek heeft een hoog opleidingsniveau en het zou kunnen zijn dat zij het CJG en haar medewerkers kritischer beoordelen dan laagopgeleiden.

- *Anonimiteit*

Anonimiteit bleek voor de jongeren erg belangrijk en als zij van tevoren niet zeker weten of hun ouders op de hoogte worden gebracht, zal de kans klein zijn dat ze naar het CJG gaan. Anonimiteit bleek tevens voor de opvoeders belangrijk te zijn omdat zij aangaven dat onzekerheid wat er met de informatie gebeurt een grote drempel vormt om naar het CJG te gaan. De aanbeveling hieromtrent is dat de gebruikers van het CJG, zowel opvoeders als jongeren, de keuze moeten hebben om anoniem te blijven of niet. Het bestaan van deze keuze voor anonimiteit moet al bij hen bekend zijn voordat zij naar het CJG toe gaan.

- *Heldere werkwijze*

Uit de resultaten bleek dat opvoeders en jongeren graag van tevoren willen weten wat zij van het CJG kunnen verwachten. Daarom doet het CJG er verstandig aan om haar werkwijze helder te communiceren. Dit zal tevens helpen om de twijfels over anonimiteit en daadkracht te verminderen.

- *Naamsbekendheid*

Tot slot blijkt dat de *naamsbekendheid* erg belangrijk is. Het feit dat het JOC (Jeugd Ouders Centraal), de voorloper van het CJG, bij geen enkele jongere bekend was, verhindert dat de jongeren daar voor informatie of advies terecht kunnen. Dit is een punt waar het CJG van kan leren.

- *Communicatietraject*

Om bovenstaande zaken te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat er een breed communicatietraject opgezet wordt vanaf het moment dat het CJG geopend zal worden. De opvoeders en de jongeren moeten weten dat het CJG bestaat en dat zij daar terecht kunnen. Waarschijnlijk is het niet voldoende om alleen een krantenbericht te plaatsen. Wellicht kan er een folder gemaakt worden die huis-aan-huis verspreid wordt. Daarnaast is het een idee om voorlichtingen op basisscholen te geven zodat jongeren ervan op de

hoogte zijn. Dit communicatietraject zou niet slechts één keer moeten plaatsvinden, maar het zou jaarlijks terug moeten keren. Op die manier wordt de kans vergroot dat mensen het CJG niet vergeten.

Aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

De sociaaleconomische status van jongeren wordt zelden meegenomen in de analyse. Dit is een goed aangrijpingspunt voor toekomstig onderzoek. Het is interessant of er effecten gevonden kunnen worden als bijvoorbeeld gekeken wordt naar de soort school waar jongeren onderwijs volgen of naar de wijk waarin zij wonen. In de gemeente Bunnik is dit laatste punt minder relevant, aangezien binnen de gemeente geen probleemwijken of -straten zijn (Van Rijnbach-De Groot, 2004). Daarnaast kan toekomstig onderzoek opnieuw onderzoeken of er een geslachtseffect onder jongeren bestaat wat betreft hun behoeften aangaande het Centrum voor Jeugd en Gezin. Een aanbeveling is om dan focusgroepen te houden op basis van geslacht. Bij het analyseren kan dan makkelijker nagegaan worden of jongens of meisjes meer opgroevragen hebben.

Tevens kan vervolgonderzoek zich richten op het verband tussen de drempels die opvoeders en jongeren ervaren en hun sekse, leeftijd en sociaaleconomische status. Vanwege praktische redenen is dit niet uitgebreid onderzocht binnen deze studie. Hoewel kort werd gekeken naar eventuele verbanden, werden deze niet gevonden. Wellicht kan nader onderzoek hier dieper op in gaan. Dit zou nuttige informatie kunnen opleveren die ervoor kan zorgen dat bepaalde mensen sneller naar het CJG zullen gaan. Als bijvoorbeeld blijkt dat vaders meer drempels ervaren dan moeders, kan in het communicatietraject hier rekening mee worden gehouden.

Tot slot zou een aanbeveling aan de gemeente Bunnik zijn om een jaar nadat het Centrum voor Jeugd en Gezin geopend is, een evaluatieonderzoek uit te voeren. Het is goed om na te gaan of de behoeften van de opvoeders en jongeren door het CJG vervuld worden en of er eventueel verbeteringen aangebracht kunnen worden in het beleid. Het evaluatieonderzoek moet echter niet eerder dan een jaar plaatsvinden, het kost namelijk enige tijd voordat opvoeders en jongeren ervan gehoord hebben én voordat zij er zijn geweest. Voor die tijd heeft een evaluatieonderzoek nog weinig toegevoegde waarde.

6. REFERENTIELIJST

- Ackard, D.M., & Neumark-Sztainer, D. (2001). Health Care Information Sources for Adolescents: Age and Gender Differences on Use, Concerns, and Needs. *Journal of Adolescent Health, 29*, 170-176.
- Barclay, S., Todd, C., Finlay, I., Grande, G., & Wyatt, P. (2002). Not Another Questionnaire! Maximizing the Response Rate, Predicting Non-response and Assessing Non-response Bias in Postal Questionnaire studies of GPs. *Family Practice, 19*, 105-111.
- Beker, M. (2002). *Opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering: preventieve gezinsgerichte programma's*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Bergen, A. van, Geus, G. de, & Ameijden, E. van (2005). *Rapport Behoeftte aan Opvoedingsondersteuning bij Utrechtse ouders en verzorgers*. Utrecht: Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst Utrecht.
- Birkland, T.A. (2005). *An Introduction to the Policy Process: Theories, Concepts, and Models of Public Policy making*. New York: M.E. Sharpe.
- Breen, R.L. (2006). A Practical Guide to Focus-Group Research. *Journal of Geography in Higher Education, 30*, 463-475.
- Brehm, S.S., Miller, R.S., Perlman, D., & Campbell, S.M. (2002). *Intimate Relationships*. New York: McGraw-Hill.
- Bunnik, Gemeente (2009). *Projectplan Centrum voor Jeugd en Gezin Gemeente Bunnik*. Odijk: Gemeente Bunnik.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2009). *Gemeente op maat. Bunnik 2009*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Chilman, C.S. (1980). Parent Satisfactions, Concerns, and Goals For Their Children. *Family Relations, 29*, 339-345.
- Clerck, M.L. de, Vandenbosch, L., Opgenhaffen, M., & Eggermont, S. (2008). *Een onderzoek naar de informatiebehoefte van kinderen, tieners en jongeren*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven.
- Coenders, G., Casas, F., Figuer, C., & González, M. (2005). Relations between Parents' and Children's salient Values for Future, and Children's overall Life Satisfaction. *Social Indicators Research, 73*, 141-177.
- Denuwelaere, M. (2003). Een Ongelijke Taakverdeling tussen Man en Vrouw: Van Ouders naar Kinderen. *Mens en Maatschappij, 78*, 355-378.
- Gage, M.G., & Christensen, D.H. (1991). Parental Role Socialization and the Transition to Parenthood. *Family Relations, 40*, 332-337.
- Gasseling, Y. (2008). *Centrum voor Jeugd en Gezin. De relatie tussen de competentiegevoelens van ouders, sociale steun en het inschakelen van professionele hulpverleners*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Hermanns, J., Öry, F., & Schrijvers, G. (2005). *Helpen bij Opgroeien en Opvoeden: Eerder, Sneller en Beter. Een Advies over Vroegtijdige Signalering en Interventies bij Opvoed- en Opgroeiproblemen*.

Advies uitgebracht op verzoek van Staatssecretaris drs. C. Ross – Van Dorp. Utrecht: Julius Centrum.

- Ince, D. (2008). *Cijfers over Opvoedingsvragen en –problemen.* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Ingen, E. van, Stoop, I., & Breedveld, B. (2009). Nonresponse in the Dutch Time Use Survey: Strategies for Response Enhancement and Bias Reductions. *Field Methods, 21*, 69-90.
- Ivanoff, S.D., & Hultberg, J. (2006). Understanding the Multiple Realities of Everyday Life: Basic assumptions in Focus-group Methodology. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy 13*, 125-132.
- Jacobson, A.L., & Engelbrecht, J. (2000). Parenting Education Needs and Preferences of Parents of Young Children. *Early Childhood Education Journal, 28*, 139-147.
- Jeugd en Gezin (2010). *Organisatie.* Website geraadpleegd op 23 maart 2010. Beschikbaar op: <http://www.jeugdengezin.nl/organisatie/>.
- Jones, S., Murphy, F., Edwards, M., & James, J. (2008). Doing Things Differently: Advantages and Disadvantages of Web Questionnaires. *Nurse-researcher, 15*, 15-26.
- Jung, J. (1992). The Relationship of Worrying, Coping, and Symptoms Among College Men and Women. *The Journal of General Psychology, 120*, 139-148.
- Kabinet-Balkenende IV (2007). Een coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie. Website geraadpleegd op 23 mei 2010. Beschikbaar op: <http://www.cultuurformatie.nl/download/Coalitieakkoordcdacupvda.pdf>
- Khaitan, A.M.D., Lazebnik, R.M.D., & O'Riordan, M.A. (2005). Parents of Urban Teens: Are we Addressing their Parenting Needs? *Abstracts, 36*, 114-114.
- Larsen, R.J., & Buss, D.M. (2002). *Personality Psychology. Domains of Knowledge about Human Nature.* Boston: McGraw-Hill.
- Leeuw, E.D. de, & Hox, J.J. (1998). Nonresponse in Surveys: Een Overzicht. *Kwantitatieve Methodes, 19*, 31-53.
- Ligtermoet, I., & Pennings, T. (2006). *Registratie van Opvoedingsondersteuning: ROTS- Cijfers 2002-2005.* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- National Family & Parenting Institute (2001). *Listening to Parents, their Worries, their Solutions.* London: National Family and Parenting Institute.
- Nederlands Jeugdinstituut (2010). *Vragen en behoeften van ouders.* Website geraadpleegd op 26 juni 2010. Beschikbaar op: <http://www.nji.nl/eCache/DEF/6/675.html>.
- Muris, P., Meesters, C., Merckelbach, H., & Hülsenbeck, P. (2000). Worry in Children is Related to Perceived Parental Rearing and Attachment. *Behaviour Research and Therapy, 38*, 487-497.
- Oudenhoven, J.P. van, & Hofstra, J. (2006). *De Hechtingsstijlijst (HSL): Handleiding.* Website geraadpleegd op 25 juni 2010. Beschikbaar op: www.intercultureelcontact.nl/pdf/Handleiding_Hechtingsstijlijst.pdf.
- Patterson, J., Mockford, C., Barlow, J., Pyper, C., & Stewart-Brown, S. (2002). Need and Demand for Parenting Programmes in General Practice. *Archives of Disease in Childhood, 87*, 468-471.
- Petersen, D.J., & Alexander, G.R. (2001). *Needs Assessment in Public Health. A Practical Guide for Students and Professionals.* New York: Kluwer Academic/Plenum Press.
- Piaget, J. (2001). *The Origin of Intelligence in the Child.* London: Routledge.

- Portegijs, W., Cloin, M., Ooms, I., & Eggink, E. (2006). *Hoe het werkt met Kinderen: Moeders over Kinderopvang en Werk*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007). *Factsheet Centrum voor Jeugd en Gezin – 22 juni 2007*. Den Haag: Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2001). *Aansprekend opvoeden. Balanceren tussen steun en toezicht. Advies 18*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Rijnbach-De Groot, H. van. (2004). *Toekomstvisie Bunnik*. Odijk: Gemeente Bunnik.
- Rispens, J., Hermanns, J.M.A., & Meeus, W.H.J. (1995). *Opvoeding in Nederland*. Assen: Van Gorcum & Comp. B.V.
- Rolinson, J. (1998). "Health Information for the Teenage Years: What do they Want to Know?" *Information Research*, 3 (2). Website geraadpleegd op 18 maart 2010. Beschikbaar op: <http://informationr.net/ir/3-3/paper42.html>.
- Rouvoet, A (2007). *Alle kansen voor alle kinderen – Programma voor jeugd en gezin, 2007 – 2011*. Den Haag: Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.
- Sahin, N., & Sahin, N.H. (1995). Dimensions of concerns: the case of Turkish Adolescents. *Journal of Adolescence*, 18, 49-69.
- Scheenhart, C., & Gravemaker, C. (2008). *Kindertelefoon jaarverslag 2008*. Utrecht: Landelijk Bureau Kindertelefoon.
- Snijders, J. (2006). *Ouders en hun behoefte aan opvoedingsondersteuning*. Utrecht: Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning NIZW Jeugd.
- Speetjens, P., Linden, D. van der, & Goossens, F. (2009). *Kennis over opvoeden. De vragen van ouders, het aanbod van de overheid en de mogelijkheden van de markt*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Utting, D. (2008). *Parenting services: Filling in the gaps. Assessing and Meeting the Need for Parenting Support Services. A Literature Review*. London: The Family and Parenting Institute.
- Veen, I. ter (2010). *CJG-aanjager Provincie Utrecht*. Telefonisch gesprek op 15 februari 2010.
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2008). *Wegwijzer Centrum voor Jeugd en Gezin*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

7. BIJLAGE

7.1 Factsheet CJG

Factsheet Centrum voor Jeugd en Gezin – 22 juni 2007	
Waarom een CJG? Met de Nederlandse jeugd en gezinnen gaat het over het algemeen goed en er zijn goede basisvoorzieningen aanwezig om jongeren in hun gezondheid en ontwikkeling te stimuleren, om ouders te ondersteunen bij de opvoeding en om problemen te voorkomen, signaleren en aan te pakken. Toch valt er in hulpverlening jeugd tussen wal en schip, kan meer worden gedaan om vroegtijdig problemen te signaleren en werken instanties nog onvoldoende samen. Het Kabinet wil met de ontwikkeling van CJG dat snel, goed en gecoördineerd advies en hulp op maat vanzelfsprekend wordt (één gezin, één plan). CJG moeten bovenal laagdrempelige fysieke inlooppunten zijn waar (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren voor alles aangaande opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Het Programmaministerie is samen met gemeenten, provincies, koepels en branches aan de slag deze ambities te realiseren.	Basismodel CJG Om de naam CJG te mogen gebruiken moet het volgende worden gebundeld: <i>A. Jeugdgezondheidszorg</i> Consultatiebureaus en GGD <i>B. 5 WMO-functies</i> • Informatie & advies • Signalering • Toeleiding naar hulp • Licht pedagogische hulp • Coördinatie van zorg o.a. maatschappelijk werk, gezinscoaching en opvoedondersteuning <i>C. Schakel met Bureau JZ</i> <i>D. Schakel Zorg- en Adviesteams</i>
CJG Profiel • bundelt lokale functies en taken op gezondheid, opgroeien en opvoeden • is een fysiek en laagdrempelig inlooppunt • is in elke gemeente/wijk te vinden onder dezelfde naam • heeft een positieve uitstraling gericht op preventie en signalering • biedt echt advies en lichte hulp • coördineert/schakelt met alle mogelijke voorzieningen op jeugdbeleid, gezondheidszorg en jeugdzorg • zou mogelijkerwijs, indien nodig, bemoeizorg kunnen arrangeren • is van en voor een doelgroep van kinderen en jongeren van -9 maanden tot 23 jaar en hun ouders • is voor alle culturen even laagdrempelig • is tevens vraagbaak voor professionals • streeft naar uniforme signalering • en, maakt gebruik van verwijfsindex en Elektronisch Kinddossier.	Lokaal Maatwerk Naast het Basismodel zijn er veel functies die op basis van lokaal maatwerk aan het CJG kunnen worden gekoppeld. Bijvoorbeeld: • Kinderopvang, Peuterspeelzaal, Voor- en vroegschoolse educatie • Leerplichtambtenaren • Ontwikkelingen op Brede School en Passend Onderwijs • Welzijnswerk: algemeen Maatschappelijk Werk, Jongerenwerk en Straathoekwerk • Eerstelijnszorg, zoals huisarts, kraamzorg, verloskunde • Jeugd GGZ • Gemeentelijke diensten Werk & Inkomen, waaronder Jeugdloket • Schuldhulpverlening bij zowel ouder als jongere • Politie en Justitie
Gemeentelijke Regie Realisering van en regie op CJG is aan de gemeenten. De provincies (en stadregio's) sluiten daar met hun Bureaus Jeugdzorg en zorgaanbieders nauw op aan. Het Rijk zal in nader overleg treden ten aanzien van mogelijk wettelijke kader en stelt een bedrag oplopend tot 441 miljoen in 2011 beschikbaar. Voor details zie Bestuursakkoord met de VNG (Bestuursakkoord met IPO volgt).	
Implementatietraject • 2007 Implementatiehandboek voor gemeenten • 2008 realisering CJG in eerste fase door aan te sluiten bij reeds ontwikkelde ambities en initiatieven • 2011 landelijke dekking: elke gemeente een CJG.	

Bron: Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007).

7.2 Informatie over inwoners Bunnik

Tabel 1

De verdeling van de inwoners in de gemeente Bunnik en in Nederland naar geslacht en stedelijkheidsklasse op 1 januari 2008, in absolute aantallen en percentages.

	Gemeente Bunnik		Nederland	
	abs.	%	abs.	%
Inwoners	14 258		16 405 399	
mannen	7 041	49.4%	8 112 073	49.4%
vrouwen	7 217	50.6%	8 293 326	50.6%
zeer sterk stedelijk gebied	-		3 181 140	19.4%
sterk stedelijk gebied	-		3 787 780	23.1%
matig stedelijk gebied	-		3 001 390	18.3%
weinig stedelijk gebied	10 320	72.4%	3 179 580	19.4%
niet stedelijk gebied	3 940	27.6%	3 255 510	19.8%

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009

Tabel 2

De verdeling van de inwoners in de gemeente Bunnik en in Nederland naar leeftijd en burgerlijke staat op 1 januari 2008, in absolute aantallen en percentages.

	Gemeente Bunnik		Nederland	
	abs.	%	abs.	%
Inwoners				
jonger dan 5 jaar	830	5.8	945 727	5.8
5 tot 10 jaar	957	6.7	1 011 145	6.2
10 tot 15 jaar	970	6.8	978 852	6.0
15 tot 20 jaar	901	6.3	1 004 726	6.1
20 tot 25 jaar	538	3.8	977 757	6.0
25 tot 45 jaar	3 315	23.3	4 592 210	28.0
45 tot 65 jaar	4 188	29.4	4 480 156	27.3
65 tot 80 jaar	1 981	13.9	1 799 337	11.0
80 jaar of ouder	578	4.1	615 489	3.8
Inwoners van 15 jaar of ouder		11 501		13 469 675
ongehuwd	3 339	29.0	4 666 180	34.6
gehuwd	6 802	59.1	6 898 147	51.2
gescheiden	628	5.5	1 035 737	7.7
verweduwd	732	6.4	869 611	6.5

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009

Tabel 3

De verdeling van de inwoners in de gemeente Bunnik en in Nederland naar herkomstgroepering op 1 januari 2008, in absolute aantallen en percentages.

	Gemeente Bunnik		Nederland	
	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%
autochtonen	12 760	89.5	13 189 983	80.4
allochtonen	1 498	10.5	3 215 416	19.6
westerse allochtonen	1 016	7.1	1 449 686	8.8
niet-westerse allochtonen	482	3.4	1 765 730	10.8
Marokko	68	0.5	335 127	2.0
Ned. Antillen en Aruba	60	0.4	131 841	0.8
Suriname	66	0.5	335 799	2.0
Turkije	20	0.1	372 714	2.3
overige niet-westerse allochtonen	268	1.9	590 249	3.6

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009

Tabel 4

Het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens in 2006 en de gemiddelde huishoudensgrootte in de gemeente Bunnik en in Nederland.

	Gemeente Bunnik	Nederland
eenpersoonshuishouden	€ 23 600	€ 18 600
paar zonder kinderen	€ 41 400	€ 33 800
paar met kinderen	€ 50 000	€ 42 600
eenoudergezin	€ 29 900	€ 25 300
Gemiddelde huishoudensgrootte	2.38	2.24

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, 2009

7.3 Brief voor werving opvoeders

De heer/mevrouw zie verzendlijst

Registratie : *0010100320102845*
Ons kenmerk : GB-2010.2845
Datum : 13 april 2010
Bijlagen :
Verzonden :
Uw kenmerk :
Medewerker : mw. A. van Bussel
Doorkiesnr. : 030 – 6594848

Onderwerp : Behoeftedonderzoek ontremt het Centrum voor Jeugd en Gezin

Beste ouders/verzorgers,

De gemeente Bunnik heeft vanuit de overheid de opdracht gekregen om een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) op te richten. In dit centrum worden alle lokale functies en taken op het gebied van jeugdgezondheid, opgroeien en opvoeden gebundeld. Daarnaast wordt het CJG een inlooppunt waar opvoeders van kinderen tot 23 jaar en de kinderen en jongeren zelf terecht kunnen voor informatie en advies.

Om ervoor te zorgen dat het Bunnikse Centrum voor Jeugd en Gezin zo goed mogelijk aansluit bij de behoeften van opvoeders uit de gemeente Bunnik, is de gemeente een behoeftedonderzoek gestart. Met behulp van dit onderzoek worden alle behoeften in kaart gebracht en de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt bij het opzetten van het CJG.

Uit de gemeentelijke basisadministratie blijkt dat u de ouder/verzorger bent van een of meerdere kinderen met een leeftijd tussen 0 en 23 jaar. Om die reden ontvangt u deze brief en vragen wij om uw medewerking. Wij hebben een vragenlijst ontwikkeld waarmee wij alle behoeften in kaart brengen en wij willen u vragen om deze vragenlijst in te vullen. De vragenlijst is te vinden op de startpagina van de gemeente:

www.bunnik.nl

Als u deze link intypt in uw webbrowser (Internet Explorer of Mozilla Firefox), komt u bij de startpagina van de gemeente Bunnik. Hier ziet u een link naar de vragenlijst. Het invullen van deze vragenlijst zal ongeveer 15 minuten in beslag nemen. Deze vragenlijst wordt anoniem verwerkt, dus de antwoorden zijn op geen enkele wijze te herleiden tot individuele personen.

Voor eventuele vragen over deze vragenlijst kunt u een email sturen naar a.v.bussel@bunnik.nl of bellen naar 030 659 4848 ter attentie van Anke van Bussel.

Alvast hartelijk bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Hoogachtend,
namens burgemeester en wethouders van Bunnik,

dhr. C. Grasmeijer,
hoofd afdeling Strategie en Beleid

Heb jij zin om GRATIS PIZZA te eten?

Ben jij tussen de 12 en 23 jaar?

De gemeente Bunnik is bezig met het opzetten van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Als dit centrum er straks is, kun je daar om informatie en advies vragen over alle onderwerpen die met opvoeden en opgroeien te maken hebben. De gemeente wil dit centrum samen met jou opzetten zodat je er straks ook echt iets aan hebt! Om die reden worden er pizzabijeenkomsten georganiseerd! Hierbij praten we in groepjes van 7 jongeren over het Centrum voor Jeugd en Gezin en natuurlijk eten we pizza! Het maakt niet uit als je nog niks van het centrum weet! Zolang je tussen de 12 en 23 jaar bent én pizza lekker vindt, ben je welkom!

Meld je snel aan voor één van pizzabijeenkomsten want er kunnen er ongeveer 7 mensen pizza komen eten!! Je kunt je ook samen met een vriend of vriendin opgeven.

WAT?	Pizza eten en praten over het Centrum voor Jeugd en Gezin
WAAR?	De schoudermantel (Singelpark 5, 3984 NC in Odijk)
WANNEER?	Voor de leeftijd 12 t/m 16 jaar: 13 april en 22 april Voor de leeftijd 17 t/m 23 jaar: 20 april en 27 april
HOE LAAT?	Van 17:00 tot 19:00 uur.
OPGEVEN:	Stuur een e-mail naar: a.v.bussel@bunnik.nl Schrijf in de e-mail hoe oud je bent en welke dag je komt.

7.5 Vragenlijst

Allereerst volgen nu een aantal vragen over uw achtergrondkenmerken.

1. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?

_____ jaar

3. Waar woont u?

- Bunnik
- Odijk
- Werkhoven
- Ik woon ergens anders, namelijk in _____

4. Wat is de samenstelling van uw gezin?

- Samenwonend/gehuwd zonder kinderen, maar in verwachting van een kind
- Eén-oudergezin
- Twee-oudergezin
- Samengesteld gezin, namelijk _____
- Anders, namelijk _____

5. Wat is uw nationaliteit?

- Nederlands
- Marokkaans
- Turks
- Surinaams/Antilliaans/Arubaans
- Anders, namelijk _____

6. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

☐ Basisschool / lager onderwijs	☐ MBO
☐ VMBO	☐ HBO
☐ HAVO	☐ WO
☐ VWO / gymnasium	☐ Anders, namelijk _____
☐ LBO	

7. Bent u of is uw partner in verwachting?

- Ja → Ga verder met vraag 8.
- Nee → Ga verder met vraag 9.

8. Bent u of is uw partner in verwachting van uw eerste kindje?

- Ja → Ga verder met vraag 11.
- Nee → Ga verder met vraag 9.

9. Hoeveel kinderen heeft u?

- Ik heb geen kinderen
- 1 kind
- 2 kinderen
- 3 kinderen
- 4 kinderen
- 5 kinderen
- Meer dan 5 kinderen

10. Wat is het geslacht en de leeftijd van uw kinderen?

	Wat is het geslacht van uw kinderen?	Wat is de leeftijd van uw kinderen?
Oudste kind	☐ Jongen ☐ Meisje	_____ jaar
Tweede kind	☐ Jongen ☐ Meisje	_____ jaar
Derde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	_____ jaar
Vierde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	_____ jaar
Vijfde kind	☐ Jongen ☐ Meisje	_____ jaar
Indien u meer dan vijf kinderen heeft, alleen het geslacht en de leeftijd van de oudste vijf kinderen invullen.		

Op basis van de persoonlijke situatie, beantwoorden mensen andere vragen:

- Mensen die niet in verwachting zijn van een kindje, maar wel één of meerdere kinderen hebben, slaan vraag 11 en 12 over en gaan verder met vraag 13.
- Mensen die wel in verwachting zijn van een kindje, maar nog geen kinderen hebben, gaan verder met vraag 11 en 12 en slaan vervolgens vraag 13 en 14 over.
- Mensen die wel in verwachting zijn van een kindje én die al één of meerdere kinderen hebben, beantwoorden vraag 11, 12, 13 én 14.

Aan de hand van de antwoorden, kreeg de opvoeder automatisch de vragen die op hem/haar van toepassing zijn en werden irrelevante vragen overgeslagen.

Toelichting Centrum voor Jeugd en Gezin

Zoals u in de brief heeft kunnen lezen, zullen in het Centrum voor Jeugd en Gezin alle lokale functies en taken op het gebied van jeugdgezondheid, opgroeien en opvoeden gebundeld worden. Daarnaast kunnen opvoeders van kinderen tot 23 jaar, opvoeders die een kindje verwachten en de kinderen/jongeren zelf bij het CJG terecht voor informatie en advies. Het kan gaan om hele simpele of kleine vragen, maar ook om ingewikkeldere vragen over de zwangerschap en opvoeding van kinderen.

Op dit moment is de gemeente Bunnik bezig met het oprichten van het Centrum voor Jeugd en Gezin en de verwachting is, dat het eind dit jaar operationeel is. Voor het opzetten van het CJG is *het van belang om te weten wat er onder de (toekomstige) ouders/verzorgers speelt, welke vragen zij hebben over de zwangerschap of opvoeding en over welke onderwerpen zij advies willen*. Om die reden staat op de volgende pagina een aantal onderwerpen waarbij gevraagd wordt hoe vaak u hier vragen over heeft.

11. In de onderstaande tabel staan onderwerpen waarover u tijdens de zwangerschap vragen kunt hebben. Hoe vaak heeft u (kleine of grote) vragen over dit onderwerp? En zou u met deze vragen naar het CJG toe willen gaan?⁵

	Hoe vaak heeft u vragen over dit onderwerp?	Zou u met deze vragen naar het CJG toe gaan?
Gezond leven tijdens de zwangerschap (voeding, genotmiddelen, etc.)	☐ Heel vaak ☐ Vaak ☐ Soms ☐ Zelden ☐ Nooit	☐ Ja ☐ Nee ☐ Misschien
Zwangerschapsyoga/gymnastiek (en overige vormen van begeleiding)	Zie bovenstaande antwoordcategorieën.	Zie bovenstaande antwoordcategorieën.
De zwangerschap zelf		
Prenatale testen (bloedtesten, vlokentest, vruchtwaterpunctie, etc.)		
De bevalling		
Begeleiding tijdens de bevalling		
Kraamzorg		
Borstvoeding		
Kinderopvang/financiële tegemoetkoming bij kinderopvang (en overige vragen over kosten)		
Een kind alleen opvoeden		
De combinatie tussen kinderen verzorgen en een baan (buitenshuis) hebben		
Anders, namelijk _____		

12. Waarom zou u met (kleine of grote) vragen over deze onderwerpen tijdens de zwangerschap juist wel of juist niet naar het CJG willen gaan? _____

⁵ Vraag 11 en 12 zijn alleen ingevuld door respondenten die een kindje verwachten.

13. In de onderstaande tabel staan onderwerpen waarover u tijdens de opvoeding van uw kind(eren) vragen kunt hebben. Hoe vaak heeft u (kleine of grote) vragen over dit onderwerp? En zou u met deze vragen naar het CJG toe willen gaan?⁶

Let op: de onderwerpen gaan over uw kind(eren) en niet over uzelf.

	Hoe vaak heeft u vragen over dit onderwerp?	Zou u met deze vragen naar het CJG toe gaan?
Lichamelijke ontwikkeling (zindelijkheid, groeien, praten etc.)	☐ Heel vaak ☐ Vaak ☐ Soms ☐ Zelden ☐ Nooit	☐ Ja ☐ Nee ☐ Misschien
Gezondheid van uw kind	Zie bovenstaande antwoordcategorieën.	Zie bovenstaande antwoordcategorieën.
Functioneren op school		
Leer- en/of ontwikkelingsachterstand		
Gedrag van uw kind(eren) (te druk, teruggetrokken gedrag etc.)		
Zelfvertrouwen van uw kind(eren)		
Emoties van uw kind(eren)		
Angsten (niet naar school durven gaan, etc.) van uw kind(eren)		
Pesten, gepest worden, mishandeling		
Voeding, eetgedrag		
Vriendschap		
Verliefdheid		
Seksualiteit		
Vrije tijd, sport, uitgaan, vakantie van uw kind(eren)		
Alcohol, roken, drugs, gokken		
Computergebruik en internet		
Omgaan met geld		
Veiligheid		
Huisvesting		
Echtscheiding of alleenstaand ouderschap		
Anders, namelijk _____		
Anders, namelijk _____		

14. Waarom zou u met (kleine of grote) vragen over deze onderwerpen tijdens de opvoeding van uw kind(eren) juist wel of juist niet naar het CJG willen gaan?

---

⁶ Deze vraag is niet ingevuld door opvoeders die in verwachting zijn van hun eerste kindje.

15. Als u opvoedingsvragen heeft, kunt u dan in uw eigen omgeving terecht? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.
- Ja, bij familie
  - Ja, bij vrienden, kennissen, of buurtgenoten
  - Ja, bij een andere ouder/vrijwilliger
  - Ja, bij iemand uit mijn geloofsgemeenschap (kerk, moskee)
  - Ja, bij iemand anders, namelijk _____
  - Nee, ik kan bij niemand terecht
16. U kunt op veel plekken informatie vinden over onderwerpen die met opvoeden en opgroeien te maken hebben. Van welke onderstaande informatiebronnen maakt u gebruik? U kunt maximaal 4 van de voor u belangrijkste informatiebronnen aanvinken.
- Schriftelijke informatie (krant, boeken, folders e.d.)
  - Internet
  - Radio of televisie
  - Cursus of training samen met andere ouders
  - In een voorlichtingsbijeenkomst met een thema
  - In een persoonlijk gesprek met een deskundige
  - In een telefonisch gesprek met een deskundige
  - Anders, namelijk _____
  - Anders, namelijk _____
  - Geen van bovenstaande
17. Zou u ook met vragen en/of problemen naar een (professionele) hulpverlener gaan? U kunt maximaal 4 van de voor u belangrijkste hulpverleners aanvinken.
- Ja, naar het JOC (Jeugd Ouders Centraal) in Huize Bunninchem in Bunnik. Het JOC is de voorloper van het CJG.
  - Ja, naar een medewerker van het consultatiebureau
  - Ja, naar de schoolarts / (wijk)verpleegkundige
  - Ja, naar de leraar van mijn kind
  - Ja, naar een psycholoog / opvoedkundige
  - Ja, naar een leidster kinderopvang / peuterspeelzaal / buitenschoolse opvang
  - Ja, naar een (school)maatschappelijk werker
  - Ja, naar de huisarts
  - Ja, naar een medewerker van het jeugd- en jongerenwerk
  - Ja, naar een medewerker van Bureau Jeugdzorg
  - Ja, anders, namelijk _____
  - Nee

18. Als u informatie of advies wilt, zou u in de toekomst dan naar het Centrum voor Jeugd en Gezin gaan?

☐ Ja, zeker	☐ Waarschijnlijk niet
☐ Waarschijnlijk wel	☐ Nee, zeker niet
☐ Weet ik niet	

19. Zou u een toelichting willen geven waarom u wel of niet naar het Centrum voor Jeugd en Gezin toe zou gaan?

---

20. Stelt u zich voor dat u in de toekomst voor een vraag, informatie of advies naar het Centrum voor Jeugd en Gezin gaat. Op welke manier zou u in het CJG hulp willen krijgen? U kunt maximaal 5 antwoorden aanvinken.

- Via een gesprek met een deskundige die mij kan helpen hoe het verder moet.
- Via een cursus of training (bijv. over eetgedrag van peuters of hoe om te gaan met pubers)
- Door er samen met andere ouders over te praten in een praatgroep
- Door er samen met andere ouders over te praten via een digitale praatgroep
- Via een inloopspreekuur bij een deskundige (niet op afspraak).
- Via iemand die bij mij langs komt om thuis verder te praten.
- Via een chatbox met een deskundige (bv. dokter, maatschappelijk werker, psycholoog).
- Via een forum waar je vragen neer kan leggen waar andere ouders op kunnen reageren.
- Via het achterlaten van een vraag op de website en teruggemailed worden door professional
- Via het achterlaten van een vraag op de website en teruggebeld worden door professional
- Anders, namelijk _____
- Anders, namelijk _____

21. Zijn er andere zaken die u belangrijk vindt bij de hulpverlening?

---

22. Vindt u het belangrijk om anoniem uw vraag te kunnen stellen?

☐ Heel erg belangrijk	☐ Onbelangrijk
☐ Belangrijk	☐ Heel erg onbelangrijk
☐ Niet belangrijk, niet onbelangrijk	

23. Op welke dagdelen zou het CJG geopend moeten zijn? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

☐ Tussen 09:00 en 12:00 uur	☐ Tussen 17:00 en 21:00 uur
☐ Tussen 12:00 en 17:00 uur	☐ Anders, namelijk _____

24. Wanneer zou het CJG geopend moeten zijn?

- Door de week
- In het weekend
- Door de week én in het weekend

25. Welke dagen zou het CJG geopend moeten zijn? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Maandag
- Dinsdag
- Woensdag
- Donderdag
- Vrijdag
- Zaterdag
- Zondag

26. Het inlooppunt komt naar verwachting in de kern Bunnik. Hoe tevreden zou u hier mee zijn?

- Heel erg tevreden
- Tevreden
- Niet tevreden, niet ontevreden
- Ontevreden
- Heel erg ontevreden

27. Kunt u aangeven waarom u tevreden of ontevreden bent met de locatie van het CJG?

---

28. Wanneer en hoe is een CJG voor u goed bereikbaar?

---

29. Welke ideeën heeft u over het uiterlijk van het CJG? Denkt u bijvoorbeeld aan een balie waar u uw vraag kunt stellen, aan een spreekkamer waarin u meer privacy heeft of juist aan een huiskamer waar u ook andere ouders kunt treffen?

---

30. Zijn er redenen waarom u niet naar het CJG zou gaan? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Twijfels over vertrouwelijkheid
- Onzekerheid wat er met informatie gebeurt
- Onrespectvolle behandeling
- Schaamte voor probleem
- Twijfels over betrouwbaarheid van de informatie die het CJG geeft
- Bang dat bekenden je naar binnen zien gaan
- Angst voor de stempel probleemouder/probleemgezin
- Angst voor doorverwijzing naar Bureau Jeugdzorg
- Anders, namelijk _____

31. Met welke vragen zou u niet naar een CJG zou gaan? En waarom niet?

---

32. Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen het CJG?

- Een CJG lijkt mij niet nodig
- Een CJG is erg nuttig voor anderen
- Het CJG is prettig voor eventuele vragen
- Het CJG is een duidelijk punt waar je altijd terecht kan.
- Anders, namelijk _____

33. Wat zou u de gemeente Bunnik verder nog willen meegeven bij de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin?

---

34. Als u nog een idee, vraag of opmerking heeft, kunt u deze hier kwijt.

De volgende vraag gaat over uw economische situatie. Het is niet verplicht om de vraag in te vullen, maar het vormt wel een bijdrage aan het onderzoek.

35. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is het gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens in de gemeente Bunnik is € 39.400,-. Wat is uw gezinsinkomen (bij twee-oudergezin: totaal inkomen van beide partners) ten opzichte van dit gemiddelde?

- Ver beneden het gemiddelde
- Beneden het gemiddelde
- Gemiddeld
- Boven het gemiddelde
- Ver boven het gemiddelde

Als u hieronder op de knop 'verstuur' drukt, worden al uw gegeven antwoorden verstuurd en kunt u niet meer terug bladeren.

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst!

U kunt nu dit scherm sluiten.

7.6 Topicijst focusgroepen.

Inleiding:

- Uitleggen focusgroep
- Aangeven dat het CJG er nog niet is

Bekendheid CJG:

Wat weten jullie al van het CJG?

- Doelgroep
- Functie
- Website CJG

Informatie:

Over welke onderwerpen denken jullie dat iemand van jullie leeftijd/jij informatie wilt hebben?

☐ Roken	☐ Anticonceptie	☐ Gewicht
☐ Alcohol	☐ Seksualiteit	☐ Sporten/beweging
☐ Drugs	☐ SOA's	☐ Diëten
☐ Persoonlijke gezondheidszaken	☐ Zwangerschap voor-komen	☐ Stress
☐ Lichamelijke veranderingen	☐ Seksueel misbruik	☐ Pesten
☐ Pubertijd	☐ Lichamelijk misbruik	☐ Werken
☐ Menstruatie	☐ Voeding	☐ Wonen
☐ Veiligheid	☐ Eetstoornissen	☐ School
		☐ Geldzaken

Hulpbronnen:

Als je nu informatie of advies nodig hebt, waar ga je dan naar toe?

☐ Ouders	☐ Boeken
☐ Broers/zussen	☐ Tijdschriften
☐ Overige familie	☐ Televisie
☐ Vrienden	☐ Video
☐ Huisarts	☐ Film
☐ Overige artsen	☐ Op school
☐ Folders	☐ Internet

Als het Centrum voor Jeugd en Gezin er straks is, ga je dan ook daar naar toe voor informatie of advies?

Drempels CJG:

Kun je redenen noemen waarom je niet naar een CJG toe zou gaan? Of kun je redenen noemen waarom je nu niet naar iemand toe gaat (huisarts, decaan op school) als je informatie of advies nodig hebt?

- Twijfels vertrouwelijkheid
- Onzekerheid wat er met informatie gebeurt
- Manier vragen stellen is niet goed
- Onrespectvolle behandeling
- Schaamte voor probleem
- Twijfels over betrouwbaarheid informatie die het CJG biedt
- Je krijgt een stempel dat je een probleem kind bent.

Hoe zouden deze drempels overwonnen kunnen worden?

Kennen jullie het JOC (Jeugd Ouders Centraal, voorloper van het CJG)? Zijn jullie daar wel eens geweest?

Manier van hulpverlening:

Hoe zou je willen dat je de informatie of het advies zou krijgen in het CJG?

- Anonimiteit
- Gedrag hulpverleners
- Informatieavonden
- Op afspraak
- Via de telefoon
- Via de mail
- Via de website / chat

Fysiek CJG:

Hoe zou je willen dat het CJG eruit komt te zien?

- Balie
- Huiskamer

Zouden er ook nog andere activiteiten georganiseerd moeten worden?

Toegankelijkheid CJG:

- Openingstijden
- Dagen dat het CJG geopend is
- Locatie: eerst in het JOC, later in de Brede School in Bunnik

Achtergrond gegevens:

- Leeftijd
- Geslacht noteren

Zijn er nog overige dingen die jullie kwijt willen over het CJG?